

ת"פ 13776/12/16 - מדינת ישראל נגד יוסף וסרמן, יוסף אפרת, ליאת כהן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 13776-12-16 ישראל נ' וסרמן ואח'

בפני כבוד השופט מרדכי לוי

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י עו"ד ניר ביטון, פמת"א (פלילי)

נגד

הנאשמים

1. יוסף וסרמן (משפטו הסתיים)

יוסף אפרת

ליאת כהן

שני האחרונים ע"י בא-כוחם, עו"ד יובל זמר

גזר דין בעניינם של נאשמים 3-2

פתח דבר

1. ביום 26.11.20 **הורשע נאשם 2** (להלן: "**הנאשם**"), **על פי הודאתו**, בעבירה של **הפרת אמונים**, לפי סעיף 284 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**"); ובעבירה של **הטרדת עד**, לפי סעיף 249 לחוק. הודאת **הנאשם** ניתנה לאחר שמיעת הראיות ולאחר הסיכומים בתיק - **בעקבות הצעת בית המשפט לסיום התיק, שהתקבלה על ידי המאשימה ועל ידי הנאשם** (ושנדחתה על ידי הנאשמת), כפי שיפורט להלן.

ביום 18.2.21 **הורשעה נאשמת 3** (להלן: "**הנאשמת**"), בהכרעת דין מפורטת ומנומקת (שניתנה לאחר שמיעת הראיות והסיכומים), בעבירה של **סיוע ללקיחת שוחד**, לפי סעיף 290 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין.

כללי

2. ביום 7.12.16 הוגש כתב אישום נגד **הנאשם והנאשמת** (להלן יחד: "**הנאשמים**") **וכן נגד נאשם נוסף** (נאשם 1) - יוסף וסרמן (להלן: "**וסרמן**").

בכתב האישום פורטה פרשה הקשורה בהתנהלותם של הנאשמים מול הסתדרות המורים (להלן בקיצור גם: "**ההסתדרות**") בין השנים 2003-2008 (להלן: "**התקופה הרלוונטית**") ובהתנהלותו של וסרמן מול ההסתדרות בשנים מאוחרות יותר.

בתקופה הרלוונטית כיהן **וסרמן** בתפקיד מזכ"ל הסתדרות המורים; **הנאשם** כיהן כיו"ר אגף תרבות ואירועים

בהסתדרות המורים וכיו"ר ארגון המורים לחינוך גופני; והנאשמת, בתו של הנאשם, שימשה כפקידת אופרציה במשרד תיירות שהיה ב"בעלותה" של בטי דהן (להלן: "בטי") ובהמשך ב"מנהל תיירות ונופש בע"מ" (להלן: "המינהל") שהוקם על ידי הסתדרות המורים על מנת לרכז את פעילות הרווחה בתחום תיירות הפנים והחוץ והיה ב"בעלות" משותפת של בטי ושל ארנון בלוש.

ביום 3.10.17 הורשע וסרמן, על פי הודאתו בעובדות של כתב אישום מתוקן שהוגש בעניינו, בעבירות הבאות, בתום הליך גישור שהתנהל לפני כב' השופט ב' שגיא: **מרמה והפרת אמונים** (שלוש עבירות), **שיבוש מהלכי משפט, פגיעה בפרטיות והטרדת עד. ביום 19.11.17 הושתו** על וסרמן, על ידי מותב זה, **4 חודשי מאסר בפועל, בכליאה**, לצד מאסרים מותנים וקנס בסך 60,000 ₪.

3. בעקבות סיום משפטו של וסרמן הוגש ביום 26.11.17 כתב אישום מתוקן בעניינם של הנאשמים - נאשמים 2 ו-3 בלבד (להלן: "**כתב האישום**").

להלן **עיקרי העובדות שנטענו בכתב האישום** והעבירות שיוחסו לנאשמים.

באישום הראשון והעיקרי נטען כי הנאשמים קשרו קשר לסחוט את בטי באיומים וסחטו ממנה סכום כולל של עשרות אלפי שקלים כדלהלן:

בין היתר, נטען שסמוך לאחר ההחלטה על צירופה של בטי למינהל, קשרו הנאשמים קשר לסחוט מ-בטי חלק מרווחיה מפעילות המינהל הקשורה בהסתדרות המורים, תוך שהנאשם איים עליה בפגיעה בפרנסתה; ובין השניים סוכם כי הנאשמת תערוך טבלאות שבהן יחושבו רווחיה של בטי מהפעילות הקשורה בהסתדרות המורים וחלק מהרווחים הללו יעברו אליהם.

עוד נטען, בין השאר, שבמסגרת הקשר ולשם קידומו, במספר מועדים שוחח הנאשם עם בטי וטען בפניה כי רק בזכותו היא הצטרפה למינהל; שבאחת הפעמים פגשו הנאשם ורעייתו את בטי והבהירו לה כי הם רואים עצמם כזכאים למחצית מרווחיה מפעילויות המינהל הקשורות בהסתדרות המורים; שבמועדים רבים דרש הנאשם מ-בטי כי זו תחלוק אתו את רווחיה מפעילות המינהל הקשורה בהסתדרות המורים; וכן שבשל רצונה לשמור על עבודתה במינהל, נאלצה בטי להסכים לתנאיהם של הנאשמים.

כמו כן, נטען שבמסגרת הקשר ולשם קידומו, ובעודה עובדת עבור בטי במינהל, יצרה הנאשמת טבלאות התחשבות (להלן גם: "**דו"חות ההתחשבות**") שבהן חושבו רווחיה של בטי מפעילות הקשורה בהסתדרות המורים; ומהנתונים בטבלאות גזרה הנאשמת את "חלקו" של הנאשם - מחצית מהרווחים.

על פי הנטען בכתב האישום, בטי העבירה לנאשמים טובות הנאה כדלהלן: **א. מימון תשלום** (מלא או חלקי) **עבור 6 טיסות פרטיות של הנאשם ושל בני משפחתו בחו"ל, בסכום כולל של 59,411 ₪** (להלן: "**הטיסות לחו"ל**"); **ב. המחאה ע"ס 30,000 ₪**, המשוכה מחשבון בטי טורס **לזכותה של הנאשמת** (להלן גם: "**השיק**"); **ג. מימון תשלום בסכום כולל של 15,050 ₪ עבור חופשות בארץ** אשר נוצלו על ידי הנאשמים ומי מטעמם (להלן: "**החופשות בישראל**").

לנוכח העובדות שנטענו **באישום הראשון**, **יוחסו לנאשמים** עבירות של **קשירת קשר לביצוע פשע** ושל **סחיטה באיומים שהביאה לכדי מעשה**.

נוסף על כך, **באישום השני יוחסו לנאשם** עבירה של **שיבוש מהלכי משפט** ועבירה של **הטרדת עד**; זאת, בין

היתר, בגין אמירותיו של הנאשם בנוכחותה של מוניק סדרינה (להלן: "מוניק"), שהיתה מזכירתו ושנחקרה במשטרה קודם לכן בפרשה הנדונה, כי "מישהו העיד עליי בהסתדרות המורים" וכי "יש אנשים פה שמעבירים מידע".

4. **הנאשמים כפרו במיוחס להם.** דיוני ההוכחות נפרשו על פני ישיבות רבות ועל פני למעלה מ-3,000 עמודי פרוטוקול, ובסיומם הגישו הצדדים סיכומים ארוכים ומפורטים בכתב ולאחריהם גם השמיעו סיכומים משלימים בעל-פה.

5. **בתום שמיעת הסיכומים המשלימים** בעל פה, ביום 25.10.20, **העלה בית המשפט**, בהסכמת הצדדים, **הצעה לסיום התיק**, שאותה התבקשו הצדדים לשקול, ולשם כך הם ביקשו וקיבלו ארכה.

ביום 28.10.20 הודיעה **המאשימה** כי היא **מקבלת את ההצעה** של בית המשפט.

לאחר התלבטות **קיבל** (גם) **הנאשם את הצעת בית המשפט** לסיום התיק; ובעקבות כך, ניתנה ביום **26.11.20** הכרעת דין, שלפיה כאמור **הורשע הנאשם, על פי הודאתו**, במסגרת **האישום העיקרי**, בעבירה של הפרת אמונים, וזאת **חלף העבירות של קשירת קשר לביצוע פשע ושל סחיטה באיומים**, שמהן זוכה; ובמסגרת **האישום השני** הוא **הורשע, על פי הודאתו**, בעבירה של **הטרדת עד זוכה מהעבירה של שיבוש מהלכי משפט**.

בהכרעת הדין בעניינו של הנאשם **נקבע** כי ההרשעה בעבירה של הפרת אמונים, במסגרת **האישום הראשון**, היא "בשים לב למעמדו הבכיר של הנאשם בהסתדרות המורים וכיושב-ראש ארגון המורים לחינוך גופני - הפרת אמונים שבאה לידי ביטוי בניגוד העניינים שבו היה הנאשם מצוי מול הגב' בטי דהן, ובהיותו מודע לתלות הכלכלית בהסתדרות המורים ובארגון המורים לחינוך גופני; וכן שבאה לידי ביטוי בקבלת טובות הנאה מגב' בטי דהן, לרבות סכום הצ'ק בסך 30,000 ₪ ומימון חלקי של נסיעות לחו"ל ושל נופשים בישראל, ובכלל זה נסיעה חנם למרוקו של אשת הנאשם (ושל בתו), בשווי מצטבר של יותר מ-30,000 ₪, אך פחות מהמיוחס בכתב האישום".

עוד **נקבע בהכרעת הדין** כי ההרשעה של הנאשם בעבירה של **הטרדת עד**, במסגרת **האישום השני**, היא "בגין העובדות שבהן הודה בחקירתו במשטרה ובעדותו בבית המשפט, דהיינו כי במהלך חקירת המשטרה, אמר בנוכחות הגב' מוניק סדרינה, כי 'מישהו העיד עליי בהסתדרות המורים' ו'יש אנשים פה שמעבירים מידע'".

6. **לעומת זאת, כאמור, הנאשמת לא קיבלה את הצעת בית המשפט**; ובסופו של דבר היא **הורשעה**, בהכרעת דין מנומקת שתמציתה תובא להלן, בעבירה של **סיוע ללקיחת שוחד; וזאת, חלף העבירות של סחיטה באיומים ושל קשירת קשר לסחיטה באיומים - שמהן זוכתה**.

בהכרעת הדין בעניינה של הנאשמת **נקבע**, בין היתר, כי **בטי נתנה לנאשמים טובות הנאה כדלהלן: א. השיק בסך 30,000 ₪, שהועבר על ידי בטי לנאשמת. ב. מימון מלא או חלקי של טיסות לחו"ל - בסכום כולל של 36,948 ש"ח. ג. מימון חופשות בישראל - בסכום כולל של 9,800 ש"ח**.

השווי הכולל של טובות ההנאה הוא אפוא כ-76,000 ₪; כל זאת, כפי שיצוין בקצרה להלן.

ביחס לטיסות לחו"ל נקבע בהכרעת הדין (בעניינה של הנאשמת) כי **בטי מימנה את הטיסות הבאות של**

הנאשמים לחו"ל: טיסה וחופשה של הנאשמת ושל אימה **למרוקו בשנת 2006** בסכום כולל של כ-**6,000 ₪**; טיסה של הנאשם ושל רעייתו (אם הנאשמת) **לארה"ב בשנת 2006** בסכום של **9,528 ₪**; וטיסה של הנאשם ושל רעייתו **לארה"ב בשנת 2008** בסכום של **21,420 ₪**. **עם זאת**, בהכרעת הדין נקבע כי בניגוד למיוחס לנאשמים בכתב האישום, המאשימה **לא הוכיחה** מעבר לספק סביר ש-בטי מימנה עבור הנאשם ורעייתו את הטיסה שלהם לארה"ב בשנת 2003 שעלותה היתה 13,060 ₪, את מחצית עלות הטיסה שלהם לטוסקנה בשנת 2004 בשווי 3,657 ₪, וכן חלק מעלות הטיסה שלהם לארה"ב בשנת 2007 בסך 2,406 ₪.

ביחס לחופשות בישראל, נקבע כי הנאשמים קיבלו טובות הנאה מ-בטי במימון החופשות של הנאשם ושל רעייתו בארבעה בתי מלון בישראל, וזאת בסכום כולל של **9,800 ₪** (במקום הסכום של 15,050 ₪, שיוחס להם בכתב האישום ושחלקו לא הוכח על ידי המאשימה).

עוד נקבע כי **המאשימה לא הוכיחה** מעבר לספק סביר כי **הנאשמת או מי מהנאשמים סחטו באיומים** את בטי או קשרו קשר לסחוט את בטי.

עם זאת, נקבע כי **מימון החופשות** של הנאשם ושל בני משפחתו (אשתו ובתו-הנאשמת), כמפורט לעיל, **וכן השיק** על סך 30,000 ₪, **ניתנו על ידי בטי לנאשמת (ולנאשם) כטובות הנאה במסגרת יחסי שוחד של "תן וקח"**, שלפיהם התחייב הנאשם "להזרים" ל-בטי עבודה, מעבר לעבודה הרגילה והשוטפת של הסתדרות המורים, ובתמורה התחייבה בטי לחלוק עם הנאשמים את רווחיה.

עיקרי טיעוני המאשימה

7. **ב"כ המאשימה** עמד על השיקולים התומכים לדעתו בהחמרה בעונשם של הנאשמים.

ב"כ המאשימה ציין, בין היתר, כי העבירות שבהן הורשעו הנאשמים בוצעו בין השנים 2006-2008 וכי אומנם "אין מחלוקת שיש פה חלופ זמן", אך הוא הדגיש כי רק בשנת 2013 סיפרה בטי לראשונה על מעשיהם של הנאשמים במסגרת כתבות עיתונאיות שהתפרסמו בעיתון "ישראל היום" (להלן בקיצור: "**הכתבות**"), ולפיכך רק בתחילת שנת 2014 החלה החקירה הגלויה ובשנת 2016 הוגש כתב האישום לאחר שימוע.

על כן, נטען שהימשכות ההליכים במקרה דנן נזקפת לחובתה של ההגנה, אשר גם הגישה בקשות דחיה רבות במהלך ניהול התיק בבית המשפט. כן צוין כי עיכוב נוסף בהליך נגרם בעטייה של בקשת ההגנה בעניין החומר החסוי הקשור לפגישות של בטי עם העיתונאים שפרסמו את הכתבות, אף שבסיכומי ההגנה לא הייתה התייחסות לתוכנו של החומר החסוי. כמו כן, נטען כי שני הנאשמים לא שיתפו פעולה בחקירה המשטרתית וכי עדויותיהם היו מתחמקות ומיתממות.

ב"כ המאשימה ביקש לתת את הדעת גם לתחושות ולחששות שביטאה מוניק בעדותה, ולכך שהודאתו של הנאשם ניתנה רק לאחר הסיכומים ולא חסכה אף את העדתה של מוניק ביחס לאישום השני של הטרדת עד.

ביחס לנסיבות ביצוע העבירות הדגיש ב"כ המאשימה את בכירותו של הנאשם בהסתדרות המורים וכן את כוחו, את מעמדו ואת קשריו, תוך שהפנה ל-דנ"פ 1397/03 **מדינת ישראל נ' שבס**, פ"ד נט(4) 385 (2004).

באשר לנאשמת צוין שאף שהיא לא שימשה בתפקיד בכיר וכלל לא היתה עובדת ציבור, השפעתה על ביצוע העבירות ועל בטי היתה משמעותית, במיוחד בשים לב לקשר שלה עם הנאשם-אביה.

צוין כי אין מדובר באירוע חד-פעמי, אלא באירוע מתמשך; כי סכום טובות ההנאה היה גבוה מ-30,000 ₪, אם כי

נמוך מהסכום הנקוב בכתב האישום; וכי המחדל הכספי לא הושב.

ביחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות ציין ב"כ המאשימה כי בעבירות כלכליות נסוגות הנסיבות האישיות מפני האינטרס הציבורי והפנה בעניין זה ל-רע"פ 7633/05 **עצמון נ' מדינת ישראל** (11.1.2006) (להלן: "**עניין עצמון**"). כמו כן, הוטעם כי בעבירות כלכליות יש ליתן משקל מועט להעדו של עבר פלילי, תוך הפניה ל-רע"פ 4148/13 **רובז נ' מדינת ישראל** (12.6.2013) (להלן: "**עניין רובז**").

לגבי הנאשם צוין כי עבירת הפרת האמונים שבוצעה על ידו מהווה ניצול ציני ומחפיר של מעמדו כמי שייצג את ציבור המורים, וגם הטרדתה של מוניק נעשתה על רקע מעמדו ותחושתו כמי ש"מושך בחוטים" בהסתדרות המורים.

ב"כ המאשימה הפנה גם ל-רע"פ 308/16 **נאטור נ' מדינת ישראל** (7.11.2016) וטען כי יש ליתן לגילו של הנאשם את "המשקל הנכון" וכי הנאשם לא היה צעיר גם בעת ביצוע העבירות.

ב"כ המאשימה ציין כי הנזק שנגרם לנאשם מתבטא אך בפגיעה בכבודו וכי יש להניח שפרנסתו לא נפגעה, בשים לב לכך שחלק מעבודתו של הנאשם היתה בהתנדבות ושבגילו המתקדם הוא זכאי לפנסיה. עם זאת, צוינה גם תרומתו של הנאשם להסתדרות המורים בכלל ולתחום של החינוך הגופני בפרט.

ב"כ המאשימה טען גם שאין להקל עם הנאשם בגין הודאתו, כיוון שזו ניתנה בשלב מאוד מאוחר בהליך המשפטי ולא חסכה את העדת העדים.

ב"כ המאשימה הוסיף כי אף שהנאשמים לא ניהלו "משפט סרק", הם יכלו להודות בחלק מהעובדות ובכך לצמצם את יריעת המחלוקת ולקצר את ההליך המשפטי.

ב"כ המאשימה ביקש לאבחן את עניינו של וסרמן מעניינו של הנאשם. נטען כיאף ששניהם בכירים שעבדו במקום עבודה זהה ואף ששניהם נאשמו בכתב אישום משותף בגין מסכת ראיות זהה בחלקה - וסרמן לקח אחריות באופן מידי ובכך חסך זמן שיפוטי רב וחסך גם את העדת המתלוננת בעבירה של הטרדת עד. ב"כ המאשימה הוסיף כי וסרמן ביצע את העבירה לבדו ואילו הנאשם ביצע את העבירה בצוותא חדא עם הנאשמת, וכן כי וסרמן הסיר את המחדל. כמו כן, בעניינו של וסרמן התקיימו נסיבות משפחתיות קשות, לרבות מחלת הסרטן של ארבעה מילדיו ומחלת הסכרת שממנה סבל בעצמו. עוד צוין כי וסרמן נפגע מבחינה תקשורתית באופן משמעותי ותרם תרומה משמעותית לתוכנית "אופק חדש".

ביחס למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות שבהן הורשע הנאשם, הפנה ב"כ המאשימה לפסיקה שתפורט להלן, בפרק הדיון.

לעמדת המאשימה, **מתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם נע בין 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות ובין 15 חודשי מאסר בפועל; ויש למקם את עונשו של הנאשם באמצע המתחם ולהשית עליו "בסביבות ה-12 חודשי מאסר בפועל".**

בעניינה של הנאשמת צוין כי על-פי חישוב שערכה המאשימה - שווי טובות ההנאה בהתאם להכרעת הדין עומד על 76,748 ₪.

הודגש שאף שהנאשמת זוכתה מהעבירה של סחיטה באיומים, היא הורשעה בעבירה לא פחות חמורה, של סיוע

לשוחד, היא עדיין טוענת לחפותה ואינה מתחרטת על מעשיה. לפיכך, נטען שאין להחמיר או להקל עמה בעת גזירת העונש.

ביחס למדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירה של סיוע לשוחד, הפנה ב"כ המאשימה לפסיקה שתפורט להלן בפרק הדיון, תוך שצוין שנוכח מיעוט הפסיקה בעבירה של סיוע לשוחד, מפנה המאשימה לפסיקה בעבירת שוחד ומבקשת לגזור את המתחם בגין סיוע לשוחד מפסיקה זו בהתחשב בכך שהעונש בגין סיוע לשוחד הוא מחצית העונש בגין שוחד.

ב"כ המאשימה טען כי **מתחם העונש ההולם ביחס לנאשמת נע בין 7 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח ובין 15 חודשי מאסר בפועל**; וכי יש **למקם את עונשה של הנאשמת באמצע המתחם** דלעיל.

כמו כן, ביחס לשני הנאשמים עתר ב"כ המאשימה גם למאסר מותנה, קנס וחויב בפיצוי.

עיקרי טיעוני ההגנה

8. **מנגד, בא-כוח הנאשמים** עמד על השיקולים התומכים בהקלה בעונשם.

הסניגור תאר את נסיבות חייו של **הנאשם**, כיום כבן 81, אשר התייתם בגיל צעיר מאב ועלה מעיראק לישראל בגיל 9 יחד עם תשעת אחיו. חרף תנאי הפתיחה שלא היו פשוטים נטען כי הנאשם גדל על ערכים שאותם הנחיל הלאה כמורה, כמחנך ובהמשך כמנהל בתי ספר. לאחר פרישתו לגמלאות, התנדב הנאשם במשך 15 שנים בהסתדרות המורים, מבלי לקבל שכר בעד פועלו. כמו כן, הנאשם הקים, יחד עם שני מורים נוספים, את ארגון המורים לחינוך גופני, מתוך מטרה לקדם את הכשרת המורים בתחום זה.

הסניגור הדגיש את הנזק שנגרם ל**נאשמים** מהפרשה ומניהול ההליך המשפטי ובעיקר את העובדה שחיהם השתנו מן הקצה אל הקצה; תחילה, בעקבות פרסום הכתבות בעיתון "ישראל היום" ובהמשך בעקבות החקירה המשטרתית וההליך המשפטי. הוטעם כי הנאשם, אשר בנה עצמו "בעשר אצבעות" והתהלך בראש מורם, הפך למי שאינו יוצא מהבית מפאת הבושה. נטען גם כי הנאשם נעצר בשעה חמש בבוקר, בעת נסיעתו ברכבת לאחר חזרתו מחו"ל, בעיתוי ובמיקום שנועדו לשבור את רוחו ולהביאו לחדר החקירות כשהוא "חבול ומושפל".

ביחס לטענת המאשימה בדבר העדר שיתוף פעולה מצד הנאשמים, ציין הסניגור כי שני הנאשמים השיבו לכל השאלות שנשאלו על-ידי חוקרי המשטרה, מסרו הסברים ואף הציגו מסמכים לתמיכה בגרסתם.

עוד צוין כי השימוע שאליו זומנו הנאשמים בפרקליטות עסק בעבירות של שוחד, ושלאחר השימוע חזרה בה מכך המאשימה והגישה לבית המשפט כתב אישום שייחס להם עבירה של סחיטה באיומים.

לטענת הסניגור, הנאשמים לא ניהלו הליך סרק כיוון שהם זוכו מהעבירות שיוחסו להם בכתב האישום.

עוד נטען שיש להתחשב ב"פער האדיר", כלשונו של הסניגור, בין כתב האישום המקורי ובין העבירות שבהן הורשעו הנאשמים.

הסניגור ביקש להתחשב גם בשיקול של חלוף הזמן, תוך שהדגיש כי חלפו 15 שנים מעת ביצוע העבירות; כי כתב האישום הוגש רק בחודש דצמבר 2016, דהיינו כעבור כשלוש שנים מפרוץ החקירה המשטרתית; וכי החל משנת 2016 הנאשם "הולך לישון כל לילה וקם בבוקר" עם הידיעה שמתנהל נגדו תיק פלילי בגין סחיטה באיומים, קשירת קשר לביצוע פשע ושיבוש מהלכי משפט, וכי הוא צפוי לעונש חמור.

לעניין השיקולים של חלופת הזמן ושל הפער בין כתב האישום המקורי ובין הכרעת הדין (ולעניין העבירה של הפרת אמונים), הפנה ב"כ הנאשמים בעיקר אל ת"פ (מחוזי ת"א) 31235-05-16 **מדינת ישראל נ' חדד** (30.11.2020) (להלן: "**עניין חדד**"), שאליו אתייחס להלן בפרק הדיון, בפסקה 23 ובפסקה 26.

בעניינו של **הנאשם** הוסיף הסניגור כי נסיבות העבירה של הטרדת עד שבה הורשע הנאשם מצויות ברף הנמוך.

לטענת הסניגור, בעניינו של הנאשם יש **להסתפק** בעונש של **מאסר מותנה**, בשים לב לכך ש-סורמן אשר הורשע ביותר עבירות מהנאשם וכיהן כמזכ"ל ההסתדרות והיה אפוא בכיר מהנאשם, נדון ל-4 חודשי מאסר בפועל.

כמו כן, הפנה הסניגור לפסיקה נוספת שתפורט להלן, בפרק הדיון.

לעמדת ההגנה, מתחם העונש ההולם ביחס לנאשם נע בין מאסר מותנה ובין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות.

כמו כן, לדעת ב"כ הנאשם, **העונש של הנאשם צריך להיגזר בחלק התחתון של המתחם.**

לחלופין עתר הסניגור לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, מטעמים של חלופת הזמן ושל הפער בין כתב האישום המקורי ובין ההרשעה וכן בשים לב לגילו המופלג של הנאשם, ולהטיל עליו עונש **מאסר מותנה** בלבד.

בעניינה של הנאשמת הדגיש הסניגור את המחירים האישיים שהנאשמת ובני משפחתה שילמו ועודם משלמים. צוין כי מיום פרסום הכתבות העיתונאיות חלפו שמונה שנים שהם כמעט 20 אחוזים מחייה של הנאשמת, וכי מאז ועד היום נמצאת הנאשמת בביתה ואינה מתפקדת. כמו כן, העסק של בעלה נמצא על סף קריסה, לנוכח התגייסותו לתמיכה רגשית בנאשמת ולעבודה אינטנסיבית יחד עם הסניגור על הגנת הנאשמים.

הסניגור הוסיף כי הנאשמת לא קיבלה את הצעת בית המשפט כיוון שהיא מאמינה בחפותה וכי לא ניתן אפוא לצפות שבדבריה בפני בית המשפט היא תביע צער וחרטה.

לטענת הסניגור, הפסיקה שאליה הפנה ב"כ המאשימה מתייחסת לנאשמים ששימשו בתפקידים "חשובים", כגון ראש עיר, שופט כדורגל, אחראי במעבר גבול ואחראי קנטינה בבית סוהר.

הוטעם כי לא ניתן לגזור מהפסיקה שאליה הפנתה המאשימה את העונש שיש להשית על הנאשמת, כיוון שהנאשמת היתה רק "פקידת אופרציה" "במשרד תיירות קיקיוני בחיפה", כלשונו של הסניגור.

הסניגור הפנה, בין השאר, למספר פסקי דין שיצוינו להלן בפרק הדיון ושבהם הושטו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות על נאשמים שביצעו עבירה של שוחד בנסיבות שלדעת הסניגור הן חמורות יותר מנסיבות המקרה דנן, תוך שהודגש כי הנאשמת הורשעה אך בסיוע לשוחד.

על כן, גם בעניינה של הנאשמת עתר הסניגור "להימנע מהטלת מאסר בעבודות שירות ולהסתפק בעונש שהוא כולו צופה פני עתיד קרי מאסר מותנה"; זאת, בהתחשב גם בשיקולים שצוינו לעיל בעניינו של הנאשם, לרבות חלופת הזמן והפער בין כתב האישום ובין תוצאותיו של ההליך המשפטי.

הנאשם מסר בדבריו בפני בית המשפט כי "כבוד השופט, אני סומך על כל מה שעורך הדין שלי אמר ואני מעריך את העבודה שלו ובזה אני מסיים. אין לי מה להוסיף על דברי הסניגור".

הנאשמת מסרה בדבריה בפני בית המשפט בעיקר כי: "אין לי הרבה מה להוסיף על מה שעורך-הדין שלי אמר,

אני כן רוצה שוב לחזור ולהגיד שיצאנו למשפט הזה כדי להוכיח את חפותנו. אם כבוד השופט והתביעה היו מכירים את הנפשות הפועלות מהצד השני אני סמוכה ובטוחה שלא היינו עומדים פה היום. אני רוצה שתדעו שעשיתם נזק רב וגדול למשפחה שלי ולילדים שלי, שהנה עוד חג פורים ואמא שלהם נמצאת בבית משפט במקום לחגוג איתם את החג. אני רוצה להזכיר לך כבוד השופט שהמשכתי לעבוד עם בטי עוד 5 שנים אחרי כל הפרשות שהיא אמרה עלינו ושום דבר לא קרה מהצד שלי ולעומת זאת היא כן המשיכה מהצד שלה לעשות דברים חריגים...".

דין והכרעה

כללי

9. בהתאם לסעיף 40ב לחוק העונשין, **העיקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה**, דהיינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו.

10. **מתחם העונש ההולם - כידוע, מקום שמיוחסות לנאשם עבירות אחדות, יש לקבוע תחילה האם מדובר ב"אירוע אחד", כך שייקבע מתחם עונש הולם אחד לאירוע כולו, או שמא מדובר ב"כמה אירועים", כך שייקבע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד (סעיף 40ג לחוק).**

לעניין הפרשנות של המונח "אירוע", ראו ע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל (27.8.2014), בפסקאות 18-15 לחוות דעתו של כב' השופט ס' ג'ובראן; וכן, בהרחבה, ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) - בעניין "מבחן הקשר ההדוק", שנקטו כב' השופטת ד' ברק-ארז וכב' השופט ע' פוגלמן, לעומת "המבחן הצורני-עובדתי" ו"המבחן המהותי-מוסרי" שבהם נקט כב' השופט י' דנציגר. כמו כן, ראו והשוו: ע"פ 2519/14 אבו קיעאן נ' מדינת ישראל (29.12.2014); ע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל (23.6.2015), בפסקה 11 לפסק-דין של כב' השופט צ' זילברטל; ע"פ 1082/14 ג'יסאר נ' מדינת ישראל (23.7.2015); ו-ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל (3.9.2015). כמו כן, ראו ע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016), שבו נקבע כי לעיתים, כשמדובר במעשים דומים החוזרים על עצמם, השלובים ואחוזים זה בזה - למרות שמדובר באירועים שונים, מן הראוי לראות את המעשים כאירוע אחד ולקבוע מתחם עונש הולם אחד.

11. **בקביעת מתחם העונש ההולם, בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק, על בית המשפט להתחשב בעיקרון המנחה, הוא כאמור עקרון ההלימה, ולשם כך יתחשב בית המשפט בפרמטרים הבאים: הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין, ומדיניות הענישה הנהוגה** [ראו, למשל, ע"פ 2918/13 דבס נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (18.7.2013); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, בפסקאות 18-29 (5.8.2013); ע"פ 4741/13 מדינת ישראל נ' נעאמנה, בפסקה 13 (10.6.2014)].

12. **גזירת העונש המתאים - בהתאם לסעיף 40ג(ב) לחוק, בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40יא לחוק.**

כמו כן, רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי **הרתעה אישית** (סעיף 40 לחוק) ו**הרתעת הרבים** (סעיף 40ז לחוק), ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

13. **חריגה ממתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיפים 40ד-ה לחוק, ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם, בין אם **לקולה משיקולי שיקום** ובין אם **לחומרה משיקולים של הגנה על שלום הציבור**.

14. כמו כן, **בפסיקה** הוכרה אפשרות נוספת ל**חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם**, במקרים מיוחדים, **שלא משיקולי שיקום, כי אם משיקולי צדק**.

כפי שהובהר ב-ע"פ 5669/14 **לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל** (להלן: "**עניין לופוליאנסקי**"), במסגרת ע"פ 4559/14 **מדינת ישראל נ' קלנר** (29.12.2015):

"בשלבים שונים של ההליך הפלילי, לרבות בעניין גזירת העונש, ראה המחוקק להותיר לבית המשפט מתחם שיקול דעת רחב במטרה לאפשר לו להגיע לתוצאה צודקת והוגנת, כזו שתתאים לנסיבות המקרה שהובא לפניו. כך ראוי שנעשה, במקרים חריגים, גם לגבי חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם במצבים שאינם נופלים לחריג השיקום. להשקפתי, בסוג כזה של מקרים לא ניתן להלום מצב שלפיו ייכפה על בית המשפט לגזור עונש בלתי מידתי. עם זאת, יודגש ויודגש היטב: פתח זה שאנו פותחים כאן לטובת חריגה ממתחם העונש ההולם - פתח צר הוא"
(בפסקאות 217-218 לחוות-דעתו של כב' השופט ע' פוגלמן).

כך, **למשל**, הכירה הפסיקה בהיותו של מצב רפואי קשה שיקול המצדיק, במקרים מיוחדים ומתאימים, לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, מטעמי צדק [ראו והשוו: **עניין לופוליאנסקי**; ע"פ 4506/15 **בר נ' מדינת ישראל**, בפסקה 10 לחוות דעתו של כב' השופט פוגלמן (11.12.2016)].

15. גם **בספרות** הובעה הדעה כי **חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם** אפשרית לא רק משיקולי שיקום, כי אם גם **מטעמי צדק וכדי למנוע עיוות דין ועונש בלתי-מידתי**. ראו למשל והשוו: יובל ליברדו "חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק" **הסניגור** 197, 4 (2013); אורן גזל-אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם" **ספר דורית ביניש** 539 (קרן אזולאי, איתי בר-סימן-טוב, אהרן ברק ושחר ליפשיץ, עורכים, 2018).

16. כך גם הוצע בסעיף 2 **להצעת חוק שהוגשה מטעם הממשלה** - הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2016 (להלן: "**הצעת החוק**") - להוסיף בחוק סעיף (**140א**) שלפיו **בית המשפט יהיה רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם "אם מצא כי מתקיימת נסיבה מיוחדת ויוצאת דופן שאינה קשורה בביצוע העבירה, מהנסיבות המפורטות להלן, המצדיקה חריגה ממתחם העונש ההולם כדי למנוע עיוות דין: ... (4) חלף פרק זמן ארוך במיוחד מעת ביצוע העבירה..."**.

כמו כן, בסעיף 3 להצעת החוק הוצע כי "בסעיף 40יב לחוק העיקרי, במקום '40ט ו-40יא', יבוא '40ט, 40יא ו-40יא1', המילה 'וכן' תימחק ובסופו יבוא: '**וכן נסיבות נוספות שהן נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן שאינן קשורות בביצוע העבירה המצדיקות חריגה ממתחם העונש ההולם כדי למנוע עיוות דין**'; בדברי ההסבר הוטעם כי "מוצע לתקן את סעיף 40יב לחוק ולהבהיר כי גם **רשימת הנסיבות המנויה בסעיף 140יא לחוק**, בנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק, **אינה רשימה סגורה**. פירוט הנסיבות בסעיף 140יא המוצע בא להבהיר מהן הנסיבות המיוחדות ויוצאות הדופן הטיפוסיות אשר עלולות לעורר חשש לעיוות דין. **ככל שבית המשפט מתרשם כי לפניו נסיבות אחרות שאינן מנויות בסעיף, הדומות בטיבן לנסיבות המפורטות בו, הוא יהיה רשאי להתחשב בהן כדי לחרוג ממתחם העונש ההולם וכדי למנוע עיוות דין**" (ההדגשות הוספו ואינן

במקור).

17. ביחס לאפשרות לחרוג מהמתחם בשל **חלופ זמן ארוך** במיוחד, צוין **בדברי ההסבר להצעת החוק**, בין היתר, כי ישנו **קושי אינהרנטי בענישתו של אדם בחלופ שנים רבות** מיום ביצוע מעשיו וכן כי **לעיתים הימשכות ההליכים עצמה היא בגדר עינוי דין** לנאשם ומוסיפה לעונשו. עוד צוין שם כי, ככלל, **יעילותה של הענישה פוחתת ככל שחולף זמן מיום ביצוע העבירה**.

18. למעשה, **בפסיקה של בתי המשפט ניתן משקל ממשי לנימוק של חלופ זמן רב** מעת ביצוע העבירה, כאשר **חלופ הזמן אינו באחריות הנאשם - אם להקלה משמעותית בעונש בתוך מתחם העונש ההולם ואם כאמור עד כדי הכרה באפשרות לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי צדק הנובעים מחלופ הזמן, או אף עד כדי קביעת מתחם עונש מיוחד השונה מהמתחם המתייחס למצב הדברים הרגיל, וזאת במקרים חריגים, כפי שיצוין להלן**.

תחילה יוער שאף לפני תיקון 113 לחוק העונשין התחשבו בתי המשפט בשיקול של חלופ הזמן כשיקול משמעותי לקולה בעת גזירת העונש [ראו והשוו: רע"פ 8009/10 זכאי נ' מדינת ישראל (20.1.2011); ע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל (31.12.2008) (להלן: "עניין הורוביץ"); ע"פ (מחוזי ת"א) 71263/03 סלדקוב-שפיר נ' מדינת ישראל (3.2.2005); ע"פ 2848/90 אסא נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 837, 839-840 (1990); ע"פ 786/84 הלוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(2) 714, 716-717 (1985)].

כמו כן, ראו סעיף 40א(10) לחוק העונשין ובעיקר ראו הפסיקה הבאה, של בית המשפט העליון ושל בתי המשפט המחוזיים, שניתנה לאחר תיקון 113 לחוק.

ב-ת"פ (מחוזי ת"א) 44959-08-14 מדינת ישראל נ' רובינסון ואח' (13.7.2016) (להלן: "עניין רובינסון") הורשע נאשם 1 דשם בשורה ארוכה של עבירות כלכליות חמורות - קבלת דבר במרמה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עבירות מנהלים ועבירות דיווח. לעניין העונש החליט כב' השופט ח' כבוב לחרוג מהרף התחתון - 18 חודשים - של מתחם העונש ההולם שנקבע על ידו וזאת בשל שיקולי צדק וחלופ הזמן, תוך הסתפקות בעונש של 15 חודשי מאסר בפועל.

ב-ע"פ 5836/16 רובינסון נ' מדינת ישראל (7.1.2018) (להלן: "הערעור בעניין רובינסון") הפחית בית המשפט העליון את עונש המאסר והעמידו על 11 חודשים בפועל, חלף 15 חודשים, תוך שהוטעם כי:

2. ... **במצב הדברים הרגיל, העונש שהושת על המערער הוא מתון ביותר, שמא אף יתר על המידה**. 3. אם מצאנו בסופו של יום להקל במידת מה בעונשו של המערער, עשינו זאת נוכח הצטברותם של הטעמים הבאים: א. **חלופ הזמן - ענייננו בעבירות שבוצעו בין השנים 2007-2005** כאשר את חלופ הזמן אין לזקוף לחובתה של ההגנה... ב. לשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, יש השלכה גם במישור נוסף. **ככלל, אין לבעל דין זכות קנויה שיושת עליו עונש על פי רמת הענישה שהייתה נהוגה בעת ביצוע העבירות**. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שרמת הענישה בשנת 2005 - ואף רמת המודעות לכללי הממשל התאגידי והחומרה הנוגעת להפרתם - אינה כמו זו שבעשור שלאחר מכן. **במסגרת שיקולי הענישה מצאנו לשקלל גם את רמת הענישה שהייתה נהוגה לפני למעלה מעשור שנים, עוד טרם החלה מגמת ההחמרה בענישה בעבירות**

כלכליות ותאגידיות כגון דא. ג. ולבסוף, נסיבותיו האישיות של המערער... (בפסקאות 3-2; ההדגשות הוספו ואינן במקור).

ב-ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (1.3.2017) ציינה כב' השופטת ד' ברק-ארז (בפסקאות 125-126), בין השאר, כי:

"125. ... כן יש לתת משקל לחלופי הזמן ...

126. אשר על כן, אציע לחברי לבטל את עונש המאסר על דרך של עבודות שירות שנגזר על אפריאט ..." (ההדגשות הוספו ואינן במקור).

ב-ע"פ 8439/17 שמאילוב נ' מדינת ישראל (3.4.2019) (להלן: **"עניין שמאילוב"**) התקבל הערעור על חומרת העונשים שהוטלו על המערערים בגין הרשעתם בעבירות שוד ובעבירות נוספות. בית המשפט העליון שיקלל את **חלופי הזמן** יחד עם הנסיבות האישיות של המערערים, וציין, בין היתר, כי **"שיקול ההרתעה בענישה מאבד מתוקפו עת חולף זמן רב מקרות המעשה עד למתן העונש"** (בפסקה 19 לפסק הדין).

ב-ת"פ (מחוזי ת"א) 47301-01-14 **רשות המיסים נ' פ.מ.מ. בע"מ ואח'** (16.6.2014) (להלן: **"עניין פ.מ.מ."**) - ערעור שנדון בהרכב בראשות כב' הנשיאה ד' ברלינר יחד עם סגן הנשיא (כתוארו אז) כב' השופט ג' קרא ועם כב' השופטת מ' סוקולוב - הופחת עונשו של המערער, שהורשע בעבירות מס, והועמד על 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, חלף 9 חודשים מאחורי סורג ובריח, וזאת תוך התחשבות גם בשיקול של **חלופי הזמן**. כמו כן, בית המשפט המחוזי הטעים שם, בין היתר, כי **יש מקום להתייחס גם לרמת הענישה שהיתה נהוגה בעת ביצוע העבירה**.

ב-ת"פ (מחוזי ת"א) 9691-06-15 **מדינת ישראל נ' פלונית** (28.2.2016), שבו הורשעה הנאשמת בעבירות של **מרמה והפרת אמונים**, בגין מעשי מרמה בכספים של ארגון במערכת הביטחון שהנאשמת היתה עובדת בכירה בו, הסתפק בית המשפט בעונשים של מאסר מותנה, קנס ושל"צ - בין היתר בשל **חלופי זמן ניכר מעת ביצוע העבירות**, לצד נימוקים נוספים; זאת, תוך סטייה לקולה מהסדר טיעון שהושג בין הצדדים, שלפיו הוסכם על הטלת שני חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר מותנה וקנס.

בעניין **חדד**, שעליו כאמור ביקש הסניגור להסתמך ושניתן על ידי מותב זה, הושת על הנאשם, שכיהן כגזבר מפלגת "קדימה", מאסר מותנה, תוך **חריגה ממתחם העונש ההולם** (שנקבע - בין 3 חודשי עבודות שירות ובין 10 חודשי מאסר בפועל), בעיקר בשל **חלופי הזמן** - כעשר שנים - מביצוע העבירה של הפרת אמונים בתאגיד וכן לנוכח **הפער המהותי בין תוכן כתב האישום המקורי** - שכלל עבירות חמורות ביותר של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ושל גניבה בידי מורשה (בצוותא) במסגרת שתי "תוכניות עברייניות", שיוחסו לנאשם ושמנהן זוכה - **ובין העבירה שבה הורשע הנאשם בסופו של דבר במסגרת הכרעת הדין** (הפרת אמונים בתאגיד) **וכן בין העובדות שנטענו בכתב האישום ובין אלו שנקבעו בהכרעת הדין** - הימצאות בניגוד עניינים ואי-דיווח לראשי המפלגה על החשד שלו שאדם אחר גנב מכספי המפלגה.

מן הכלל אל הפרט

הנאשם

מתחם העונש ההולם

19. תחילה יצוין כי באי כוח שני הצדדים עתרו בטענותיהם למתחם עונש הולם אחד, ביחס לשתי העבירות שביצע הנאשם (הפרת אמונים והטרדת עד); אולם, בפועל, יש לראות את מעשי העבירות שבהן הורשע הנאשם בשני האישומים השונים כשני אירועים נפרדים.

לנוכח האמור לעיל, יש לקבוע מתחם אחד לעבירה של הפרת אמונים ומתחם נפרד לעבירה של הטרדת עד.

20. במקרה דנן, בביצוע העבירה של הפרת אמונים פגע הנאשם פגיעה מהותית ומשמעותית בערכים המוגנים - שהם אמון הציבור בעובדי הציבור, תקינות המינהל וטוהר המידות. זאת, בשים לב גם לשווי הכולל של טובות ההנאה שקיבל הנאשם מ-בטי, למשך הזמן שבו בוצעה העבירה ולניצול בכירותו של הנאשם בהסתדרות המורים להפקת רווח כלכלי. לעומת זאת, בביצוע העבירה של הטרדת עד פגע הנאשם פגיעה לא חמורה בערכים המוגנים - שלטון החוק ותקינות ההליך המשפטי.

21. בית המשפט העליון חזר לא אחת על הצורך להילחם בתופעה של השחיתות השלטונית ועל החשיבות הנודעת לענישה מחמירה ומרתיעה בתחום זה, שתכלול מאסר בפועל:

כך, למשל, ב-ע"פ 267/13 מדינת ישראל נ' לוי (23.6.2013) (להלן: "עניין לוי") הוטעם כי:

"לא ניתן להפריז בחומרתה של תופעת השחיתות השלטונית, שאוכלת בכל פה בתפקודן התקין של הרשויות ומכרסמת בלגיטימיות שלהן. בית משפט זה עמד על חומרתה של התופעה כבר בתחילת דרכו, וככלל אימץ עמדה מחמירה כנגד עובדי ציבור שחטאו בשחיתות... החשיבות הנודעת לענישה קפדנית בתחום זה נובעת לא רק מחומרת העבירות ומנזקיהן, אלא גם מן הקושי הטמון, באופן טבעי, בגילויין... אם כן, נדרשת בתחום זה ענישה משמעותית ומרתיעה אשר תציב מענה ראוי לביצוען של עבירות אלו" (בפסקה 13 לפסק-דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז).

ראו גם, למשל, ע"פ 9180/16 מליק נ' מדינת ישראל, בפסקה 50 (16.11.2017).

כמו כן, ראו לאחרונה בעיקר: ע"פ 4138/20 מדינת ישראל נ' חסן, בפסקאות 23, 26-27 (18.4.2021) (להלן: "עניין חסן").

22. נסיבות ביצוע העבירה של הפרת אמונים במקרה דנן הן חמורות למדי. הנאשם לא רק היה מצוי בניגוד עניינים משמעותי מול בטי, כי אם אף קיבל ממנה טובות הנאה ממשיות בשווי כספי גבוה, בהיותו מודע לתלות הכלכלית בהסתדרות המורים ובארגון המורים לחינוך גופני.

למעשה, הנאשם ניצל את בכירותו ואת מעמדו בהסתדרות המורים וכן את תפקידו כיו"ר ארגון המורים לחינוך גופני, לצורך קבלת טובות ההנאה בשווי כולל של עשרות אלפי שקלים.

כמו כן, אין מדובר במעידה חד פעמית, אלא בנטילה חוזרת ונשנית של טובות הנאה, במשך מספר שנים; כשבשום שלב הנאשם לא עצר לבחון את מעשיו הפסולים ולא הפסיק אותם.

הנזק שנגרם בגין הפרת האמונים וקבלת טובות הנאה על ידי הנאשם אינו ניתן לכימות. אין מדובר רק בנזק הקונקרטי שנגרם על ידי ביצוע העבירה דנן - שהוא בעיקרו נזק תדמיתי להסתדרות המורים ולציבור המורים;

הנזק כתוצאה מהעבירה שביצע הנאשם הוא "תרומתו" המפוקפקת להתפשטות נגע השחיתות.

לעומת זאת, ביחס לעבירה של הטרדת עד, בצדק ציין הסניגור כי אמירותיו של הנאשם בנוכחותה של מוניק כי 'מישהו העיד עליי בהסתדרות המורים' וכי 'יש אנשים פה שמעבירים מידע' - מצויות ברף הנמוך.

23. כפי שיפורט להלן, קיימת פסיקה ענפה בעניין הענישה הראויה בגין העבירה של הפרת אמונים, ובפסיקה קיים מנעד רחב של עונשים, כשברי כי כל מקרה שונה ממשנהו וכי כל מקרה נבחן לגופו על פי נסיבותיו הקונקרטיות.

הפסיקה שאליה הפנה ב"כ המאשימה, שתפורט להלן, מתייחסת בחלקה למקרים שבהם הפרת האמונים בוצעה בנסיבות של קבלת טובות הנאה כבמקרה דנן.

רע"פ 3292/15 לחיאני נ' מדינת ישראל (17.11.2015), שבו הורשע המבקש, שכיהן בתפקיד ראש עיריית בת ים, בשלוש עבירות של הפרת אמונים - קבלת כספים לצורך כיסוי חובותיו מאנשי עסקים התלויים בעיריית בת ים (שבראשה עמד), בסכום כולל של כמיליון ₪, וקבלת כספים מתשעה עובדי עירייה, אשר תנאי העסקתם היו תלויים בו באופן ישיר. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש הראוי ביחס לכל אחת מהעבירות שבהן הורשע המערער, עומד על 5-18 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריח, והעמיד את העונש על 8 חודשי מאסר בפועל, חלף 6 חודשי מאסר בעבודות שירות שנגזרו בבית משפט השלום. בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור וציין כי קביעת בית המשפט המחוזי בדבר מתחמי הענישה היא ראויה בנסיבות המקרה.

ע"פ 846/12 ויטה נ' מדינת ישראל (19.6.2013), שבו זיכה בית המשפט העליון את המערער, אשר שימש כפקיד שומה גוש דן וכרת הסכמי מס עם לקוחותיו של עורך דינו, מעבירה אחת של הפרת אמונים, הותר הרשעתו בשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים והעמיד את העונש על 5 חודשי עבודות שירות.

ע"פ 1044/12 סער נ' מדינת ישראל (10.12.2012) - אשר קשור ל"פרשת רשות המסים", שבגינה הועמד לדין, בין היתר, גם ראש רשות המסים דאז ג'קי מצא - ובו נדחה הערעור הן על הרשעת המערער (סער), אשר כיהן כמנהל בית המכס והמע"מ בירושלים, בשלוש עבירות של הפרת אמונים, והן על העונש בן 5 חודשי מאסר בפועל, תוך שהוטעם (בפסקה 26) כי "מדובר בפרשה חמורה המעידה שהשחיתות הגיעה גם לבכירים במינהל הציבורי" וכן ש"קיימת חומרה רבה בעבירת הפרת אמונים מצד עובד ציבור... ולכן יש צורך בענישה מרתיעה" (בפסקה 27).

ע"פ 9168/02 ביטון נ' מדינת ישראל (14.1.2003), שבו נדחה הערעור על חומרת העונש בן 8 חודשי מאסר בפועל שהושת על המערער (בניכוי 4 חודשי מאסר בעבודות שירות שריצה המערער טרם התקבל ערעור המדינה על זיכוי מאחד האישומים), בגין שתי עבירות של מרמה והפרת אמונים שביצע כסגן מנהל חטיבת הרישוי והפיקוח וכמנהל מחלקת הפיקוח במינהל לתכנון הנדסה ותחבורה בעיריית ירושלים, תוך שצוין כי "יש להגיב על ביצוען של עבירות מסוג זה ביד קשה, מתוך כוונה להרתיע את הרבים, וענישה מחמירה בתחום זה צריכה לכלול, למעט מקרים חריגים, רכיב של מאסר בפועל. כך נהגה הערכאה הראשונה, שלא זו בלבד שלא החמירה עם המערער אלא שיש רגליים לסברה כי נהגה כלפיו במידת הרחמים".

ע"פ (ת"א) 36171-07-19 מדינת ישראל נ' ליטבינוף (22.9.2019), שבו בהסכמת הצדדים התקבל הערעור על קולת העונש והושתו על המשיב 6 חודשי מאסר בעבודות שירות - חלף 3 חודשים - בגין עבירה של הפרת אמונים שביצע המשיב עת היה ראש המועצה האזורית "תמר".

ע"פ (ת"א) 71154/06 **עמר נ' מדינת ישראל** (13.1.2008), שבו נדחה הערעור על חומרת העונש בן **12 חודשי מאסר בפועל** שהושת על המערער בבית משפט קמא, אשר **לא אימץ** את העונש שלו עתרו הצדדים במשותף במסגרת הסדר טיעון - 3 חודשי מאסר בעבודות שירות - בעקבות הרשעת המערער בשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים, בגין שני מקרים של קבלת כספים מגורמים שנזקקו לרישיון עסק, עת עבד המערער בעיריית תל אביב.

כמו כן, הפנה ב"כ המאשימה למספר פסקי דין שניתנו בבתי משפט **השלום** ושבם כובד **הסדר טיעון** "סגור" לענין העונש או "הסדר טווחים": ת"פ (שלום ת"א) 13919-12-19 **מדינת ישראל נ' גוזלן ואח'** (14.9.2020); ת"פ (שלום ת"א) 13919-12-19 **מדינת ישראל נ' גוזלן ואח'** (15.6.2020); ת"פ (שלום ת"א) 63058-10-17 **מדינת ישראל נ' מסז'ניקוב** (21.11.2017); ת"פ (שלום ים) 1061/05 **מדינת ישראל נ' אבו ג'ומעה** (21.6.2006).

מנגד, הסיגור הפנה לפסקי-הדין הבאים:

כאמור, **עניין חדד**, שבו הושת על הנאשם **מאסר מותנה** בגין עבירה של **הפרת אמונים בתאגיד**, תוך **חריגה ממתחם העונש ההולם** שנקבע - בין 3 חודשי מאסר בעבודות שירות ובין 10 חודשי מאסר בפועל - בעיקר בשל **חלופי הזמן** מביצוע העבירה וכן לנוכח **הפער** בין העבירות החמורות שיוחסו לנאשם בכתב האישום המקורי והעובדות שנטענו בו ובין העבירה שבה הורשע ונסיבותיה.

ת"פ (מחוזי ת"א) 47059-10-17 **מדינת ישראל נ' ישראלי** (5.12.2018), שניתן (אף הוא) על ידי מותב זה ושב הושתו **4 חודשי עבודות שירות** בגין הרשעת הנאשם, שהיה בתפקיד קצין אגף התנועה במרחב ירקון של משטרת ישראל בדרגת סגן ניצב, בעבירה של מרמה והפרת אמונים. הנאשם דשם ידע שחלק מהמתנדבים במשטרה הם עובדים של חברת התחבורה "דן" ומקבלים ממנה משכורת, אם כי לא היה מודע לנורמות הפסולות בתפקודם של המתנדבים. נוסף על כך, הנאשם פנה אל מי ששימש בתקופה הרלוונטית כראש חטיבת התנועה בחברת "דן", לשם העסקת רעייתו של הנאשם בחברה (חברת דן), וגם ערך עמו בירור כשנודע לו על הרצון לפטרה. מתחם העונש ההולם שנקבע באותו עניין היה בין מספר חודשי מאסר בפועל, שיכול וירוצו בעבודות שירות, ובין 12 חודשי מאסר בפועל.

ת"פ (מחוזי ת"א) 58477-09-19 **מדינת ישראל נ' מלבסקי** (26.10.20), שבו אומץ **הסדר טיעון "סגור"** בענין העונש והושתו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות על הנאשם דשם, בגין שתי עבירות של הפרת אמונים ועבירה של קשירת קשר למעשים אחרים.

כאן המקום להוסיף כי **לאחר הטיעונים לעונש** פורסם, לאחרונה, פסק הדין **בעניין חסן**, שבו התקבל ערעור המדינה על קולת העונש של של"צ שהושת על המשיב בבית המשפט המחוזי, בגין הרשעתו בעבירות של מרמה והפרת אמונים, והעונש של המשיב הוחמר והועמד על 6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות.

מתחם העונש ההולם ביחס לנאשם - סיכום ומסקנות

24. לאחר ששקלתי את עקרון ההלימה, את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ואת מדיניות הענישה הנהוגה, באתי לכלל מסקנה כי **מתחם העונש ההולם שעתרה לו המאשימה** (בין

6 חודשי מאסר בעבודות שירות ובין 15 חודשי מאסר בפועל) **נוטה מעט לקולה מהמתחם הראוי וכי אלמלא עמדת המאשימה היה מקום לקבוע שמתחם העונש ההולם הראוי בגין העבירה של הפרת אמונים נע במקרה דנן בין 8 חודשי מאסר בעבודות שירות ובין 20 חודשי מאסר בפועל.**

אולם, בפועל, לא מצאתי לנכון לקבוע מתחם עונש חמור מזה שלו עתרה המאשימה - בעיקר מכיוון שההבדל בין מתחם העונש ההולם הראוי (דלעיל) ובין עמדת המאשימה ביחס למתחם העונש ההולם אינו גדול ובשים לב לכך שככלל בית המשפט אינו מחמיר עם נאשם מעבר לעמדת המאשימה וכן בשים לב לכך שבמקרה דנא בית המשפט סבור כי יש אף לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, כפי שיצוין להלן.

לפיכך אני מקבל את עמדת המאשימה וקובע כי מתחם העונש ההולם בגין האירוע העיקרי של הפרת אמונים, אשר באישום הראשון, נע במקרה דנן בין 6 חודשי עבודות שירות ובין 15 חודשי מאסר בפועל.

כמו כן, אני קובע כי מתחם העונש ההולם בגין האירוע של הטרדת עד נע בין מאסר מותנה ובין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות.

חריגה מהמתחם וקביעת העונש של הנאשם

25. **בטרם אתייחס לחריגה הראויה לטעמי** בנסיבות המיוחדות של המקרה דנא **ממתחם העונש ההולם, כפי שאטעים בפסקה 26 להלן, אקדים ואציין כי במצב הרגיל, אם לא היה מקום לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם - העונש המתאים שמן הראוי היה להטיל על הנאשם** בתוך המתחם היה **בחלק התחתון של המתחם (כעמדת ב"כ הנאשם), אם כי לא ברף התחתון ממש (של 6 חודשי עבודות שירות), ולא באמצע המתחם (כעמדת המאשימה).** וביתר פירוט, **ללא** חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, היה מקום להשית על הנאשם 7 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות; זאת, בשים לב לגילו המבוגר של הנאשם ובמיוחד להודאתו ולנטילת האחריות מצדו וכן לכל יתר הנסיבות לקולה שתצוינה להלן בעיקר בפסקה 28.

26. **אולם, בשל המשקל המצטבר של הטעמים שיפורטו להלן, ראוי לחרוג חריגה מסוימת לקולה ממתחם העונש ההולם - גם אם כל אחד מהטעמים הבאים אינו מספיק כשלעצמו לשם חריגה מהמתחם - ולהסתפק מטעמי צדק, באופן חריג, ב-5 חודשי עבודות שירות (לצד מאסר מותנה וקנס כספי הולם).**

א. ראשית - לנוכח חלופת הזמן והשלכותיו: במקרה דנן יש ליתן משקל ממשי לחלופת הזמן מעת ביצוע העבירה, דהיינו לכך שהעבירה העיקרית של הפרת אמונים בוצעה לפני כ-13 שנים ויותר.

אומנם, מעשיו של הנאשם נותרו במחשכים במשך מספר שנים ורק בשנת 2013 הם פורסמו במסגרת הכתבות ב"ישראל היום"; ועל כן, אין להתייחס לשנים שחלפו עד לפרסום הפרשה כשנים שבהם נמשכו ההליכים או שבמהלכם רבצה עננה על הנאשם.

עם זאת, גם ממועד תחילת החקירה המשטרתית הגלויה בתחילת שנת 2014 ועד למועד מתן גזר הדין חלף פרק זמן ארוך למדי של כ-7 שנים; ואף שמספר לא מבוטל של דיונים במשפט נדחו לבקשת הסניגור מסיבותיו הוא - לא ניתן לומר שהתמשכות ההליכים היתה באשמתו של הנאשם.

על חלופת הזמן והשלכותיו עמדתי בהרחבה לעיל, בפסקאות 17-18.

כפי שהובהר בפסיקה, בחלופת כעשור מעת ביצוע המעשים, שיקול ההרתעה נחלש, מאבד מכוחו והוא פחות

משמעותי. כך, למשל, בעניין הורוביץ, נקבע כי:

"גם עלינו מקובל כי ככל שאין התמשכות ההליכים רובצת לפתחו של הנאשם נחלש המשקל שראוי לתת לאינטרס ההרתעתי בגזירת הדין ויש להביא בחשבון את הפגיעה בנאשם שנאלץ להתגונן מפני האישומים נגדו משך שנים, כעונש אותו נשא כבר וצריך על כן להביא להקלה בעונשו" (עניין הורוביץ, בפסקה 337. ראו גם והשוו: עניין שמאילוב, בפסקה 19; הערעור בעניין רובינסון, בפסקאות 2-3).

יתר על כן, כאמור, כאשר חולף זמן רב (שאינו באשמת הנאשם) מביצוע העבירה ועד למתן גזר הדין, יש להתחשב במידה מסוימת גם ברמת הענישה שהיתה נהוגה בעת ביצוע העבירה, אשר לעתים היא פחות חמורה מרמת הענישה בעת מתן גזר הדין (ראו למשל: הערעור בעניין רובינסון; ועניין פ.מ.מ - כמפורט בפסקה 18 דלעיל).

על רמת הענישה ביחס לעבירה של הפרת אמונים בתקופת ביצוע העבירה, ניתן ללמוד, למשל, מ-רע"פ 8288/09 מדר נ' מדינת ישראל (25.10.2009) ומ-רע"פ 4732/09 אלון נ' מדינת ישראל (10.6.2009), שבהם הושתו ארבעה חודשי מאסר בעבודות שירות, אם כי במקרים אלו המעשים נעשו בנסיבות פחות חמורות מאשר במקרה דנן.

ב. שנית, בשים לב לפער המשמעותי בין העבירות שיוחסו לנאשם (ולנאשמת) בכתב האישום - עבירות חמורות יותר, של שיבוש מהלכי משפט, של קשירת קשר לביצוע פשע ובעיקר של סחיטה באיומים שהביאה לידי מעשה (שהעונש המרבי הקבוע לצדה עומד על 9 שנים), שיוחסו לנאשם ושמהן זוכה - ובין העבירות שבהן הורשע הנאשם בסופו של דבר במסגרת הכרעת הדין, דהיינו - הפרת אמונים והטרדת עד (שהעונש המרבי בגין הוא שלוש שנים); זאת, מבלי להפחית מהחומרה של נסיבות ביצוע העבירה של הפרת אמונים שבה הורשע הנאשם.

עם זאת, כאן המקום לציין כיבעניין חדד, שעליו כאמור ביקש הסניגור להסתמך בהקשר של חלוק הזמן ושל הפער בין כתב האישום ובין הכרעת הדין, ושבנו לא הושת עונש של מאסר בפועל, התקיימו נסיבות מקלות וחריגות שאינן מתקיימות במקרה דנא. כך, בעניין חדד התמשכות ההליכים מיום פתיחת החקירה היתה משמעותית יותר מאשר במקרה דנן. חשוב מכך, בעניין חדד נגרם לנאשם דשם עיוני דין, לנוכח הפער המהותי בין תוכן כתב האישום המקורי ובין הרשעתו במסגרת הכרעת הדין - פער שהתבטא לא רק בשינוי הוראת החיקוק, אלא גם ובעיקר בנסיבות ביצוע העבירה שנקבעו בהכרעת הדין, שהיו שונות בתכלית מאלו שנטענו בכתב האישום. לעומת זאת, בעניינו של הנאשם דנא, העובדות שנטענו בכתב האישום אינן שונות ברובן באופן מהותי מנסיבות ביצוע העבירה שנקבעו בהכרעת הדין שבה הורשע הנאשם - קבלה של טובות הנאה בשווי כולל של עשרות אלפי שקלים.

ג. שלישית, כדי למנוע עונש בלתי-צודק, גם לנוכח העובדה שמי שנתנה את טובות ההנאה לנאשם (ולנאשמת) - בטי - כלל לא הועמדה לדין בגין מעשיה (ולפיכך כלל לא נענשה), וזאת בשים לב לכך שבדיעבד גרסתה בדבר סחיטתה על ידי הנאשמים לא התקבלה על ידי בית המשפט.

למעשה, ביום 7.1.14 נחתם עם בטי "הסכם עד מדינה" (ת/34ב), שבמסגרתו נקבע (בסעיף 8) כי "העדה מתחייבת להעיד בבית המשפט עדות מלאה ואמיתית..." והובטח לה (בסעיף 12) כי "אם תקיים העדה את

כל תנאי הסכם זה, לא תועמד העדה לדין בשל העבירות שבוצעו על ידה במסגרת הפרשה [ההדגשות בקו הוספו ואינן במקור], וזאת בעניינם של כל המעורבים, דהיינו הן בעניינו של וסרמן והן בעניינם של הנאשמים, כמפורט בנספח א' להסכם.

אלא שבמקרה המיוחד דנן אין מדובר במקרה רגיל של הסכם עד מדינה ואין מדובר בעדת מדינה שעדותה התקבלה על ידי בית המשפט, כפי שיוטעם להלן.

כזכור, כתב האישום נגד הנאשמים ייחס להם עבירה של סחיטה באיומים שהביאה לכדי מעשה ועבירה של קשירת קשר לביצוע הסחיטה - בעיקר על סמך גרסתה של בטי; כפועל יוצא מכך, למעשה, **בהתאם לכתב האישום, בטי אינה שותפה לדבר העבירה של סחיטה, כי אם נפגעת העבירה-הנסחטת על ידי הנאשמים.**

לעומת זאת, וסרמן הואשם, בכתב האישום המקורי, בעבירת של **לקיחת שוחד**, כשבעניינו בטי היא זו שנתנה את השוחד והיתה עדת מדינה, דהיינו היא **שותפה** לדבר עבירה, שניתנה לה (או הובטחה לה) טובת הנאה כי "לא תועמד לדין בשל העבירות שבוצעו על ידה במסגרת הפרשה".

בהכרעת הדין בעניינה של הנאשמת הובהר כי ביחס לעבירות שיוחסו לנאשמים (סחיטה של בטי באיומים), בהבדל מהעבירות שיוחסו לו-וסרמן (לקיחת שוחד), בפועל בטי איננה יכולה להיחשב כעדת מדינה, אם כי לגבי עבירת השוחד היא למצער "עדת מדינה לשיטתה" - והכל כמפורט בפסקה 33 להכרעת הדין.

אף-על-פי ששיקוליה של המאשימה היו ענייניים ושכתב האישום נערך מתוך אמונה של המאשימה באמיתות גרסתה של בטי באשר לסחיטתה הנטענת על ידי הנאשמים, **בדיעבד התברר כי גרסתה של בטי ביחס לסחיטה הנטענת אינה מהימנה ואינה מתיישבת עם יתר הראיות שהובאו מטעם המאשימה**; ובהכרעת הדין בעניינה של הנאשמת נקבע (בפסקה 120) כי "מימון החופשות של הנאשם ושל בני משפחתו (אשתו ובתו-הנאשמת) וכן השיק על סך 30,000 ₪, ניתנו על ידי בטי לנאשמת (ולנאשם) כטובות הנאה במסגרת יחסי שוחד של 'תן וקח', שלפיהם התחייב הנאשם 'להזרים' ל-בטי עבודה, מעבר לעבודה הרגילה והשוטפת של הסתדרות המורים, ובתמורה בטי התחייבה לחלוק עם הנאשמים את הרווחים בגין אותה עבודה שתוזרם אליה".

על כן, בסופו של דבר זוכו הנאשמים מהעבירה של סחיטה באיומים ומהעבירה של קשירת קשר לביצוע הסחיטה והורשעו בעבירות חלופיות: סיוע ללקיחת שוחד (הנאשמת) והפרת אמונים (הנאשם).

כפועל יוצא מכל האמור לעיל, נוצר מצב שלפיו **בטי כלל לא הועמדה לדין, לנוכח הסכם עד המדינה שנחתם עמה ביחס לפרשה בכללותה, ובדיעבד התברר כי בטי לא קיימה את התחייבותה בהסכם להעיד עדות אמיתית, שכן בניגוד לגרסתה, הוברר כי היא לא נסחטה על ידי הנאשמים, כי אם נתנה להם טובות הנאה מרצונה הטוב ומשיקולים של כדאיות כלכלית של שני הצדדים** - של בטי מן הצד האחד ושל הנאשמים מן הצד האחר - כמפורט בפסקה 115 להכרעת הדין בעניינה של הנאשמת.

27. **עם זאת, אין לקבל את עתירתו (החלופית) של הסניגור לחריגה מהותית ממתחם העונש ההולם על ידי השתת עונש מאסר מותנה בלבד.** במילים אחרות, אף שקבעתי כי יש לחרוג לקולה במידה מסוימת ממתחם העונש ההולם - אין לקבל את עתירת ההגנה לחריגה גדולה יותר ממתחם העונש ההולם, ואין להסתפק בעונש מאסר מותנה, ללא כל מאסר בפועל אף לא לריצוי בעבודות שירות, כעמדת ההגנה (ראו והשוו גם **עניין חסן**, שם).

28. **נוסף על האמור לעיל בנוגע לטעמים המצדיקים חריגה מסוימת לקולה ממתחם העונש ההולם, לעניין העונש המתאים והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה קיימות במקרה דנן מספר נסיבות ממשיות לקולה, אשר אלמלא החריגה ממתחם העונש ההולם היה בהן, כאמור, כדי להעמיד את עונשו של הנאשם בחלק התחתון של המתחם (ולא באמצע המתחם - כעתירת המאשימה) ואשר יפורטו להלן.**

כיום הנאשם **כבן 81**. במהלך דיוני ההוכחות הרבים **התרשם מותב זה שכיום מדובר באדם שנראה "שבור" ו"שברירי" למדי**. ברי כי עם חשיפת הפרשה בציבור חייו של הנאשם השתנו לחלוטין וניכר כי ניהול ההליך המשפטי במשך שנים נתן את אותותיו על הנאשם, בשים לב גם לגילו.

כמו כן, **התחשבתי בהודאת הנאשם ובנטילת האחריות מצדו, שלהן יש לייחס משקל ממש** [על המשקל הממשי שיש ליתן לנטילת אחריות על ידי נאשם, ראו למשל והשוו: ע"פ 4095/18 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (6.1.2021); ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל, בפסקאות 24-25 (30.4.2017); ע"פ 2099/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 57 (22.5.2016); ע"פ 8421/12 בן חיים נ' מדינת ישראל, בפסקאות 20-21 (29.9.2013); ע"פ 6095/08 סלומון נ' מדינת ישראל, בפסקה 15 (29.12.2008)]. כן ראו סעיף 40יא(4) לחוק העונשין.

כאן המקום להוסיף כי **אין לזקוף לחובת הנאשם את השלב המאוחר במשפט שבו הודה, וזאת לנוכח הפער המשמעותי בין תוכן כתב האישום ובין תוכן הכרעת הדין; למעשה, אף ב"כ המאשימה ציין בטיעונו כי לא נוהל "הליך סרק"; וביתר פירוט, כזכור, הנאשם כבר תחילה בעובדות ובעבירות שיוחסו לו בכתב האישום וניהל הליך הוכחות מלא; אולם, כאמור, בסופו של דבר, הוא זוכה מהעבירה של סחיטה באיומים, מהעבירה של קשירת קשר ומהעבירה של שיבוש מהלכי משפט, והורשע בעבירה של הפרת אמונים ובעבירה של הטרדת עד.**

שקלתי לקולה גם את **תרומתו של הנאשם לחברה ואת פועלו (בהתנדבות) לטובת ציבור המורים בכלל וציבור המורים לחינוך גופני בפרט.**

עוד יצוין כי הנאשם דנן, כמו רובם הגדול של הנאשמים בעבירות כלכליות (המכונות עבירות "צווארון לבן"), הוא **נורמטיבי ואין לחובתו כל עבר פלילי**; אם כי, כפי שבצדק ציין ב"כ המאשימה בטיעונו, על פי הפסיקה (למשל **בעניין לוי, בעניין רובז ובעניין עצמון**), בעבירות כלכליות אין ליתן משקל גבוה להיותו של נאשם נעדר עבר פלילי וככלל השיקול ההרתעתי גובר על הנסיבות האישיות של הנאשמים.

29. לא נעלמו מעיניי גם טענות הצדדים ביחס **לעונש שהושת על וסרמן** (4 חודשי מאסר בכליאה, לצד מאסר מותנה וקנס) וביחס לאופן שבו כל צד סבור שהעונש שהוטל על וסרמן יש בו כדי להשליך על העונש שמן הראוי להשית על הנאשם.

כידוע, אין להתעלם מעקרון השוויון ומעקרונות אחדות הענישה ושקילות הענישה, במיוחד כשמדובר בפרשה אחת שבה מעורבים נאשמים אחדים, כמו במקרה דנן; אולם, ברי שאין בעקרונות אלה כדי להוביל להעתקה אריתמטית או מכנית של עונשים או של שיקולי הענישה מנאשם אחד למשנהו, שכן הענישה היא לעולם אינדיבידואלית [על עקרונות **אחדות הענישה ושקילות הענישה**, ראו למשל והשוו: ע"פ 4450/11 עספור נ' מדינת ישראל, בפסקה 8 לפסק-דין של כב' השופט (כתוארו אז) א' גרוניס (8.2.2012); ע"פ 2274/12 אבו מאדי נ' מדינת ישראל, בפסקה 16 לפסק-דין של כב' השופט א' שהם (27.2.2013); ע"פ 5769/14 אלרואי נ' מדינת ישראל, בפסקה 16 לפסק-דין של כב' השופט י' דנציגר (20.9.2015); ע"פ 1548/18 גיא נ' מדינת ישראל, בפסקאות 16-21 לפסק-דין של כב' השופט י' אלרון (28.11.2018); ע"פ 945/18 סלאימה נ' מדינת

ישראל (14.1.2019). ואילו על עקרון **האינדיבידואליות של הענישה**, ראו למשל והשוו: ע"פ 433/89 **אטיאס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(4) 170, 175 (1989); ע"פ 5106/99 **אבו ניג'מה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 350, בפסקאות 8-7 (2000); ע"פ 3141/08 **מדינת ישראל נ' דבארי**, בייחוד בחוות דעתו של כב' השופט ס' ג'ובראן (27.8.2008); רע"פ 3173/09 **פראגין נ' מדינת ישראל** (5.5.2009); ע"פ 5775/14 **פלוגי נ' מדינת ישראל**, בפסקה 13 (16.6.2015).

במקרה דנן, אומנם קיים דמיון בין מעשיו של הנאשם ובין מעשיו של וסרמן. **אולם**, לצד הדמיון קיימים גם **הבדלים מהותיים**: וסרמן כיהן כמזכ"ל הסתדרות המורים ועמד בראשה; וסרמן הורשע בשלוש עבירות של הפרת אמונים (בשלושה אישומים שונים) וכן בעבירה של שיבוש מהלכי משפט ובעבירה של פגיעה בפרטיות, בנוסף לעבירה של הטרדת עד. לעומתו, הנאשם הורשע בעבירה (אחת) של הפרת אמונים ובעבירה של הטרדת עד, תוך שזוכה מהעבירה של שיבוש מהלכי משפט. כמו כן, וסרמן היה כבן 74 בעת מתן גזר הדין בעניינו ואילו הנאשם כאמור כבן 81.

30. **בנוסף לעונש המאסר שירוצה בעבודות שירות ולמאסר מותנה, יש מקום להטיל על הנאשם קנס בסכום ממשי - למען לא ייצא חוטא נשכר**; זאת, בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה של הפרת אמונים ולקבלת טובות הנאה בשווי כולל של עשרות אלפי שקלים, כשאין חולק כי הנאשם (כמו גם הנאשמת) לא שילם מס על טובות ההנאה שקיבל מ-בטי.

עם זאת, בניגוד לעתירת המאשימה, **בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן אין מקום לחייב את הנאשם (כמו גם הנאשמת, כפי שיצוין להלן) בתשלום פיצוי למאן דהוא.**

הנאשמת

מתחם העונש ההולם

31. תחילה יצוין כי אין חולק שמעשיה של הנאשמת מהווים **אירוע אחד**; ולפיכך יש לקבוע **מתחם עונש הולם אחד**.

במקרה דנן, בביצוע העבירה של **סיוע לשוחד** פגעה הנאשמת **פגיעה מהותית ומשמעותית בערכים המוגנים** שהם אמון הציבור בעובדי הציבור, תקינות המינהל וטוהר המידות. זאת, בשים לב גם לשווי הכולל של טובות ההנאה שקיבלה יחד עם הנאשם מ-בטי, למשך הזמן שבו בוצעה העבירה וכן לניצול קרבתה לנאשם-אביה, שהיה בכיר בהסתדרות המורים, לצורך הפקת רווח כלכלי.

32. **נסיבות ביצוע העבירה של סיוע לשוחד במקרה דנן הן חמורות למדי. הנאשמת סייעה לנאשם (אביה) לקבל מ-בטי טובות הנאה ממשיות בשווי כולל של כ-76,000 ₪, וזאת בהיותה מודעת לתלות הכלכלית של בטי בהסתדרות המורים.**

הנאשמת היתה אקטיבית בהתנהלותה מול בטי, ו"הסיוע" שלה לנאשם לא היה שולי או נלווה למעשיו של הנאשם. כך, הנאשמת כתבה את דו"חות ההתחשבות השונים, שמהם נגזרו הסכומים של טובות ההנאה שנוקפו לזכות הנאשמים; הנאשמת היתה חלק מהדין ודברים מול בטי ואף התעמתה איתה בקשר לטובות ההנאה הנדונות ולאינטרסים שלה ושל הנאשם מול בטי (ראו **ת/1** - תכתובת המיילים בין בטי לנאשמת); כמו כן, הנאשמת שוחחה עם הנאשם על האופן שבו בטי לא קיימה את חלקה ב"הסכם השותפות" ביניהם, כפי שמסרה מוניק

בעדותה.

כמו כן, **אין מדובר במעידה חד פעמית, אלא במספר רב של פעולות שבוצעו במשך שנים** אחדות.

נוסף על האמור, חלקה של הנאשמת בפרשה מתבטא גם בכך שהיא **נהנתה בעצמה באופן ישיר** מחלק גדול מטובות ההנאה שהתקבלו מ-בטי, דהיינו - מהחופשה חנים במרוקו ומסכום השיק בסך 30,000 ש"ח.

טענת ההגנה כי הנאשמת היתה בסך הכול "פקידת אופרציה" "במשרד קיקיוני בחיפה", מהווה ניסיון למזער את חלקה של הנאשמת באופן שאינו משקף את הדברים כהווייתם ואת האופן שבו ניצלה הנאשמת את בכירותו של אביה-הנאשם בהסתדרות המורים על מנת לקבל טובות הנאה **עבור שניהם**.

כמו כן, כפי שצוין לעיל בדיון בעניינו של הנאשם, הנזק שנגרם בגין קבלת טובות הנאה אינו ניתן לכימות; אין מדובר רק בנזק התדמיתי והקונקרטי שנגרם להסתדרות המורים, אלא גם ובעיקר ב"תרומתה" המפוקפקת של הנאשמת להתפשטות נגע השחיתות.

33. כפי שיפורט להלן, קיימת **פסיקה ענפה** בעניין הענישה הראויה **בגין עבירות השוחד**, ובפסיקה קיים **מנעד רחב של עונשים**, כשבריי כי כל מקרה שונה ממשנהו וכי כל מקרה נבחן לגופו על פי נסיבותיו הקונקרטיות; **עם זאת, קיימת פסיקה מועטה יחסית בגין העבירה של סיוע לשוחד** ולפיכך הצדדים הפנו בעיקר לפסיקה של לקיחת שוחד, תוך שציינו כי העונש בגין סיוע ללקיחת שוחד עומד על מחצית.

להלן תובא הפסיקה שאליה הפנה ב"כ המאשימה:

ע"פ 6622/17 **גבאי נ' מדינת ישראל** (10.1.2018), שבו נדחה הערעור על חומרת העונש בן 3 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריח ו-3 חודשי מאסר בעבודות שירות, שהושת על המערער בגין מתן שוחד לקצין אבטחה ורישוי עסקים במשטרת ישראל - הלוואה בסכום של 35,000 ש"ח - תוך שהוטעם כי גזר הדין מקל עם המערער.

ת"פ (כ"ס) 30737-09-10 **מדינת ישראל נ' קאסם** (25.12.2013), שבו הושתו 5 שנות מאסר על ראש עיריית טירה לשעבר, שהורשע במגוון עבירות במסגרת מספר אישומים: הצעת שוחד, מעשה מגונה, לקיחת שוחד והפרת אמונים, הצעת שוחד, בקשת שוחד ומתן שוחד.

עם זאת, יוער כי ב-ע"פ (מרכז) 9781-02-14 **קאסם נ' מדינת ישראל** (6.10.2014) התקבל בחלקו הערעור על הכרעת הדין ועל חומרת העונש ובית המשפט המחוזי העמיד את עונשו של המערער על 42 חודשי מאסר; וכי ב-רע"פ 7764/14 **קאסם נ' מדינת ישראל** (16.12.2015) הומרה ההרשעה במתן שוחד, בהסכמת הצדדים, בהרשעה בעבירה של הפרת אמונים, וכפועל יוצא מכך גם הופחתו מהעונש 6 חודשי מאסר והוא הועמד על 36 חודשים.

ת"פ (מחוזי מרכז) 44675-03-12 **מדינת ישראל נ' שאטו** (12.9.2013), שבו הושתו על הנאשם, שעבד כמתשאל ביחידת המסתננים ברשות ההגירה, 15 חודשי מאסר בפועל, בגין הנפקת ארבע אשרות שהייה לנתינים זרים תמורת בצע כסף, תוך ניצול חולשתם של הנתינים וחרף העובדה שנתנים אלו לא זוהו כדבועי ולא המציאו מסמכים לביסוס זכאותם לקבלת האשרות.

עם זאת, יוער כי במסגרת ע"פ 6412/13 **שאטו נ' מדינת ישראל** (20.1.2014) הופחתו 60 ימים מעונש המאסר בפועל.

ת"פ (מחוזי ב"ש) 60111-01-12 **מדינת ישראל נ' לוי** (28.11.2012), שבו הושתו 12 חודשי מאסר על הנאשם, אשר כיהן כגזבר וכמזכיר מועצה אזורית, בגין כך שקיבל מקבלן בניין שוחד בסך כ-20,000 ₪ בתמורה להעברת סך של כ-150,000 ₪ לקבלן מכספי המועצה, בשל עבודות שלא בוצעו בפועל.

יוער כי **בעניין לוי** התקבל הערעור על קולת העונש ועונשו של המשיב הועמד על 20 חודשי מאסר בפועל.

ת"פ (מחוזי מרכז) 18884-02-11 **מדינת ישראל נ' גמליאל** (23.11.2011), שבו הושתו 20 חודשי מאסר בפועל על הנאשם, שהיה אחראי על ניהול קנטינה בכלא איילון, בגין כך שהכניס ציוד אישי והחדיר סמים מסוכנים אל בין כותלי הכלא עבור אסיר שעמו עבד בקנטינה, וזאת במסגרת "הסדר טווחים" שבו הרף העליון עמד על 24 חודשים.

יוער כי ב-ע"פ 8939/11 **גמליאל נ' מדינת ישראל** (16.4.2012) נדחה הערעור על חומרת העונש.

ת"פ (מחוזי י-ם) 242/03 **מדינת ישראל נ' כהן** (21.12.2006), שבו הושתו 6 שנות מאסר על נאשם 1 שביצע מגוון עבירות, לרבות מספר עבירות של לקיחת שוחד, ו-4 שנות מאסר על נאשם 2 שביצע שתי עבירות של תיווך לשוחד.

יוער כי ב-ע"פ **766/07 כהן נ' מדינת ישראל** (19.11.2007) זוכה מערער 1 מאחת העבירות, ונקבע כי בית המשפט המחוזי החמיר עם המערערים מעבר לרמת הענישה הנוהגת ולפיכך עונש המאסר של מערער 1 הועמד על 4 שנים, ועונש המאסר של מערער 2 הועמד על 3 שנים; וב-דנ"פ 10987/07 **מדינת ישראל נ' כהן**, פ"ד סג(1) 644 (2009) - הוחלט להותיר את העונש על כנו.

ת"פ (שלום ת"א) 4477/04 **מדינת ישראל נ' צ'יבוטרו** (15.10.2006), שבו הושתו 36 חודשי מאסר בפועל על הנאשם, שהודה בחמש עבירות של קבלת שוחד בגין חלקו בהטיית ארבעה משחקי כדורגל בתמורה לקבלת שוחד.

יצוין כי ב-ע"פ (ת"א) 71853-06 **צ'יבוטרו נ' מדינת ישראל** (22.6.2009) נדחה הערעור על חומרת העונש.

כמו כן, הפנה ב"כ המאשימה ל-ת"פ (שלום ת"א) 31827-07-16 **מדינת ישראל נ' גלוסקה** (20.7.2016), שבו הושתו 10 חודשי מאסר בפועל, בגין סיוע למתן שוחד, תוך אימוץ הסדר טיעון "סגור"; ל-ת"פ (מחוזי ת"א) 18950-08-17 **מדינת ישראל נ' שורק ואח'** (16.9.2018), שניתן על ידי מותב זה ושבּו על נאשם 3 הושתו 3 חודשי מאסר בעבודות שירות, בגין מתן שוחד; וכן ל-ת"פ (שלום ת"א) 48530-11-18 **מדינת ישראל נ' בן שושן** (7.4.2019), שבו הושתו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות בגין סיוע למתן שוחד.

מכאן לפסיקה שאליה הפנה הסניגור - אשר ברובה מתייחסת למקרים שנסיבותיהם קלות מנסיבות המקרה דנן או שבהם התקיימו נסיבות מיוחדות כגון שיהוי ממשי בהגשת כתב האישום ובחלק מהמקרים הצדדים עתרו לעונש במסגרת "הסדר טווחים" תוך שהמאשימה הגבלה בעתירתה.

ת"פ (מחוזי י-ם) 66284-12-15 **מדינת ישראל נ' אבנון** (23.7.2017), שבו הושתו (על נאשם 1) 6 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות, בגין הרשעתו בעבירות של קבלת שוחד ושל מרמה והפרת אמונים, שביצע הנאשם במשך מספר חודשים, בהיותו רכז פיקוח במנהל האזרחי ב-איו"ש.

עם זאת, יוער כי בית המשפט ציין בגזר הדין כי הוא התחשב בשיהוי המשמעותי בהגשת כתב האישום, חרף הודאתו המיידית של הנאשם בחקירה, ובעונש המתון מאוד שנגזר על יתר המעורבים בפרשה וכן במסלול השיקום הממשי שעליו עלה הנאשם.

ת"פ (מרכז) 575-10-14 **מדינת ישראל נ' הרשקוביץ** (18.9.2016), שבו הושתו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות על הנאשם, בגין הרשעתו בכך שלקח שוחד בהיותו מפקח בניה בתמורה לרישום דו"ח שקרי.

עם זאת, במקרה דשם בית המשפט ציין בגזר הדין כי מדובר בתקרית ממוקדת וחד-פעמית, כי סכום השוחד היה לא גבוה, כי הנאשם לא החזיק בתפקיד בכיר וכי נטל אחריות על מעשיו עוד משלב החקירה, וכן כי כתב האישום הוגש בשיהוי ממשי.

ת"פ (מרכז) 6308-06-15 **מדינת ישראל נ' זילכה** (15.12.2015), שבו הושתו 6 חודשי עבודות שירות על הנאשם, אשר הורשע בשתי עבירות של לקיחת שוחד ובעבירה של הפרת אמונים, בגין כך שסייע לאחרים, במסגרת תפקידו במוסד לביטוח לאומי, תוך קבלת סכום כולל של 9,000 ₪ ותוך ניצול נגישותו למידע, בעזרת אדם שהציג עצמו כבעל קשרים וקידם עניינם של פונים שונים.

ת"פ (מחוזי חיפה) 45127-08-11 **מדינת ישראל נ' פרוחי** (11.4.2013), שבו הושתו 6 חודשי עבודות שירות על הנאשם, שכיהן כסגן ראש אגף אחזקה בחברה הלאומית לדרכים, בגין קבלת שוחד בסכום כולל של למעלה מחצי מיליון שקלים ממי שהיה הבעלים של חברות שעסקו בין היתר בגינון ובעבודות פיתוח. באותו מקרה הגיעו הצדדים להסדר טיעון בעניין "טווח הענישה" - בין 6 חודשי עבודות שירות ל-15 חודשי מאסר בפועל - ובית המשפט שקל לקולה, בין היתר, גם את חלוף הזמן של מספר שנים מביצוע העבירות והשיהוי בהגשת כתב האישום וכן את עקרון אחדות הענישה, בשים לב לכך שעל נותן השוחד הוטלו עבודות שירות.

מתחם העונש ההולם ביחס לנאשמת - סיכום ומסקנות

34. לאחר ששקלתי את עקרון ההלימה, את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ואת מדיניות הענישה הנהוגה, באתי לכלל מסקנה כי בדומה לעניינו של הנאשם, גם בעניין הנאשמת **מתחם העונש ההולם שעתרה לו המאשימה** (7-15 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריח) **נוטה מעט לקולה מהמתחם הראוי; ואלמלא עמדת המאשימה**, היה מקום לקבוע שמתחם **העונש ההולם הראוי בגין העבירה של סיוע לשוחד** בנסיבות המקרה דנאנע **בין 10 חודשי מאסר בפועל ובין 20 חודשים**.

אולם, גם ביחס לנאשמת לא מצאתי לנכון לקבוע מתחם עונש חמור מזה שלו עתרה המאשימה, וזאת מאותם נימוקים שפורטו לעיל לגבי הנאשם, דהיינו - בשים לב לכך שההבדל בין מתחם העונש ההולם הראוי (דלעיל) ובין עמדת המאשימה ביחס למתחם העונש ההולם אינו גדול, ולכך שככלל בית המשפט אינו מחמיר עם נאשם מעבר לעמדת המאשימה וכן בשים לב לכך שבמקרה דנא בית המשפט סבור כי יש אף לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, כפי שיצוין להלן.

לפיכך אני מקבל את עמדת המאשימה בעניין מתחם העונש ההולם וקובע כי מתחם העונש בגין העבירה של סיוע ללקיחת שוחד נע במקרה דנן בין 7 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח ובין 15 חודשים.

חריגה מהמתחם וקביעת העונש של הנאשמת

35. בטרם אתייחס לסוגיית החריגה ממתחם העונש ההולם, אקדים ואציין כי במצב הרגיל, **אם לא היה מקום לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם מהשיקולים שאליהם אתייחס להלן בפסקה 36 - העונש המתאים שמן הראוי היה להטיל על הנאשמת היה באמצע המתחם**, כעמדת המאשימה; מכאן שללא חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם היה מקום להשית על הנאשמת עונש בן 10-12 חודשי מאסר בפועל.

36. **אולם, בשל המשקל המצטבר של הטעמים שיפורטו להלן - גם אם כל אחד מהטעמים אינו מספיק כשלעצמו - יש מקום לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם (גם) בעניינה של הנאשמת, ולהסתפק מטעמי צדק, באופן חריג, ב-9 חודשי עבודות שירות (לצד מאסר מותנה וקנס כספי הולם).**

א. בראש ובראשונה ובעיקר - כדי למנוע עונש בלתי-מידתי ובלתי-צודק, וזאת לנוכח העונש המושת על הנאשם, כמצוין לעיל, מול העונש שיושת על הנאשמת - כפי שיוטעם להלן.

אכן, אלמלא העונש המושת על הנאשם ואלמלא יתר הטעמים לחריגה ממתחם העונש ההולם שיצוינו להלן, היה מקום להשית על הנאשמת עונש מאסר בפועל שירוצה מאחורי סורג ובריח, כאמור למשך 12-10 חודשים - ההולם את חומרת העבירה של סיוע ללקיחת שוחד ואת חומרת נסיבות ביצועה, שעליהן עמדתי לעיל. אלא שאז היה נוצר לטעמי פער מהותי, עד כדי פגיעה בלתי-מידתית בעקרונות השוויון ואחידות הענישה ובחוש הצדק, בין העונש שהיה מושת על הנאשמת ובין העונש שהחלטתי להשית על הנאשם (5 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות); זאת, אף שניסיונותי האישיות של הנאשם שונות מנסיבותיה של הנאשמת, והכוונה בעיקר לגילו המתקדם, להודאתו ולנטילת האחריות מצדו.

אומנם, הנאשם והנאשמת הורשעו בביצוע עבירות שונות (בעקבות קבלת הנאשם הצעת בית המשפט); ולעניין זה ראו האמור בפסקה 149 להכרעת הדין בעניינה של הנאשמת, לגבי "המצב האנומלי" שנוצר בעקבות קבלת הצעת בית המשפט על ידי הנאשם (בלבד) והרשעתו בעבירה של הפרת אמונים, לעומת הרשעת הנאשמת בגין אותם מעשים בעבירה חמורה יותר של סיוע לקבלת שוחד, לאחר שדחתה את הצעת בית המשפט (שהופנתה לשני הנאשמים).

אולם, מבחינה מהותית, מעשיהם של שני הנאשמים היו זהים למדי: שניהם פעלו יחד על מנת לנצל את תלותה הכלכלית של בטי בנאשם ובהשפעתו בהסתדרות המורים, ושניהם קיבלו מ-בטי טובות הנאה זהות למדי.

אומנם, עקרון אחידות הענישה אינו חזות הכול, עקרון השוויון בין הנאשמים כפוף לעקרון האינדיוידואליות של הענישה והעיקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה.

עם זאת, במקרה דנן, כפי שאטעים להלן, יש ליתן משקל ממשי לעקרון אחידות הענישה ולעקרון השוויון בין הנאשמים, שעל פיהם בית המשפט שואף להשית עונשים דומים על נאשמים שהורשעו בעבירות דומות שבוצעו באותן נסיבות, כפוף לבחינה אינדיוידואלית של הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ושל שיקולי הענישה בכל מקרה לגבי כל נאשם בפני עצמו [ראו למשל והשוו: ע"פ 1656/16 דוידוביץ נ' מדינת ישראל, בפסקה 99 (20.3.2017); ע"פ 2805/15 סגיר נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (24.7.2017); ע"פ 2397/18 אבו עיישה נ' מדינת ישראל (12.3.2019); ע"פ 9053/20 כהן נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (22.3.2021)].

למעשה, על השיקולים של אחידות הענישה ושל שקילות הענישה, כשמדובר בפרשה אחת שבה מעורבים נאשמים אחדים, כפוף לאינדיוידואליות של הענישה - עמדתי לעיל, בפסקה 29, עת התייחסתי לעונש שהושת בשעתו על וסרמן מול העונש שמן הראוי להשית על הנאשם.

הדברים נכונים במידה רבה ואף ביתר שאת לגבי העונש שמן הראוי להשית על הנאשמת, בהשוואה לעונש המושת על הנאשם, וזאת בשים לב לכך שכאמור מעשיהם של הנאשם ושל הנאשמת היו זהים למדי.

זאת ועוד, העונש המרבי שהיה קבוע לצד העבירה של סיוע ללקיחת שוחד בעת ביצוע העבירה עמד על 3.5 עמוד 23

שנות מאסר (מחצית העונש המרבי על לקיחת שוחד, שעמד אז על 7 שנות מאסר), כפי שיוטעם להלן - **שהוא כמעט זהה לעונש המרבי הקבוע לצד העבירה של הפרת אמונים שבה הורשע הנאשם (3 שנים).**

יתרה מזו, ניתן אף לומר שבמובן מסוים הנאשם היה העבריין המרכזי מבין שני הנאשמים, בין השאר לנוכח בכירותו בהסתדרות המורים והיותו עובד הציבור שניצל לרעה את מעמדו, ואילו הנאשמת אך סייעה לו בלקיחת שוחד.

לסיכום, מכל המקובץ לעיל עולה כי השתת עונש מאסר מאחורי סורג ובריה על הנאשמת, בהתאם למתחם העונש ההולם, בעוד שעל הנאשם מוטל כאמור עונש של עבודות שירות, היתה גורמת לפחות לתחושה של עיוות דין ולפגיעה בלתי-מידתית בחוש הצדק ובעקרונות השוויון ואחידות הענישה [ראו גם והשוו: ע"פ 2447/13 קליין נ' מדינת ישראל, בפסקה 20(8.4.2014)]; ע"פ 6466/18 ראגאבי נ' מדינת ישראל, בפסקאות 12-14(1.5.2019); ע"פ 1997/20 מור נ' מדינת ישראל, בפסקאות 1-3(8.4.2021).

ב. שנית, לנוכח חלופי הזמן והשלכותיו: במקרה דנן יש ליתן משקל לחלופי הזמן הרב מעת ביצוע העבירה - כ-13 שנים ויותר.

אומנם, כאמור לעיל, מעשיה של הנאשמת (יחד עם הנאשם) נותרו במחשכים במשך מספר שנים, ורק בשנת 2013 פורסמו המעשים בכתבות בעיתון "ישראל היום".

עם זאת, אף מתחילת החקירה המשטרתית הגלויה (בראשית שנת 2014) ועד למועד מתן גזר הדין, חלף פרק זמן ארוך למדי של כ-7 שנים.

על חלופי הזמן והשלכותיו עמדתי בהרחבה לעיל, בפסקאות 17-18 ובפסקה 26א.

כמצוין לעיל, כאשר חולף זמן רב (שאינו באשמת הנאשם) מביצוע העבירה ועד למתן גזר הדין, יש להתחשב במידה מסוימת גם ברמת הענישה שהיתה נהוגה בעת ביצוע העבירה, אשר לעתים היא פחות חמורה מרמת הענישה בעת מתן גזר הדין (ראו למשל: הערעור בעניין רובינסון; ועניין פ.מ.מ - כמפורט בפסקה 18 דלעיל).

יפים הדברים ביתר שאת כאשר העונש שהיה קבוע בחוק הוחמר לאחר ביצוע העבירה. לעניין זה ראו סעיף 3(ב) לחוק העונשין: "חיקוק הקובע לעבירה עונש חמור מזה שנקבע לה בשעת ביצוע העבירה, לא יחול על מעשה שנעשה לפני פרסומו כדין או לפני תחילתו..."

כידוע, במסגרת חוק העונשין (תיקון מס' 103), התש"ע-2010 (ס"ח 325), הוחמר העונש המרבי בגין לקיחת שוחד משבע לעשר שנות מאסר, וכפועל יוצא מכך, העונש המרבי בגין סיוע ללקיחת שוחד הוחמר מ-3.5 ל-5 שנות מאסר [לעניין החמרת הענישה, ראו למשל: עניין לוי, בפסקה 14 לפסק-דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז; ע"פ 4559/14 מדינת ישראל נ' קלנר, בפסקה ד' בחלק הכללי לחוות-דעתו של כב' השופט נ' הנדל (29.12.2015)].

ג. שלישית, בשים לב לפער המשמעותי בין תוכן כתב האישום - שכלל עבירות חמורות יותר, של קשירת קשר לביצוע פשע ובעיקר של סחיטה באיומים שהביאה לידי מעשה (שהעונש המרבי הקבוע לצדה הוא 9 שנים), שיוחסו לנאשמת ושמנהן זוכתה - ובין העבירה שבה הורשעה הנאשמת בסופו של דבר במסגרת הכרעת הדין, דהיינו - סיוע ללקיחת שוחד (שהעונש המרבי שהיה קבוע לצידה בעת ביצועה עמד כאמור על 3.5 שנים); זאת,

מבלי להפחית מהחומרה של נסיבות ביצוע העבירה של סיוע ללקיחת שוחד שבה הורשעה הנאשמת.

ד. רביעית, לנוכח העובדה כי כאמור בטי, שהיא זו שנתנה את טובות ההנאה לנאשמת (ולנאשם), כלל לא הועמדה לדין, ובשים לב לכך שגרסתה בדבר סחיטתה על ידי הנאשמים נדחתה על ידי בית המשפט כבלתי מהימנה וכבלתי-מתיישבת עם יתר הראיות שהובאו על ידי המאשימה; ומכאן ש-בטי לא עמדה בהתחייבותה בהסכם עד המדינה למסור "עדות אמיתית" - כפי שצוין גם בעניינו של הנאשם, כמפורט בפסקה 26ג. לעיל.

37. עם זאת, גם בעניין הנאשמת, אין לקבל את עתירת הסניגור להשתתף עונש מאסר מותנה בלבד. כזכור, הסניגור ביקש, בין היתר, להסתמך על עניין חדד, אולם כפי שהוטעם בפסקה 26ב. דלעיל, בעניין חדד התקיימו נסיבות מקלות וחריגות שאינן מתקיימות במקרה דנא. כמו כן, ראו והשוו עניין חסן, שם.

38. לעניין העונש המתאים והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה קיימות במקרה דנן מספר נסיבות לקולה (אשר אלמלא החריגה ממתחם העונש ההולם, היה בהן, כאמור, כדי להעמיד את עונשה של הנאשמת באמצע המתחם) - כפי שיפורט להלן.

אומנם, הנאשמת לא הודתה ולא נטלה אחריות על מעשיה - גם לא בשלב המאוחר שבו הודה הנאשם; ועל כן, בהבדל מהנאשם, שכזכור הודה ונטל אחריות על מעשיו, היא אינה זכאית להקלה בעונש שאביה-הנאשם זכה לה, כשם שהיא אינה זכאית להקלה הנוספת בעונש שזכה לה הנאשם בגין גילו המתקדם ובגין פעילותו בהתנדבות בהסתדרות המורים ובארגון המורים לחינוך גופני. עם זאת, כידוע, אין להחמיר בדינו של נאשם בגין כפירתו במיוחס לו בכתב האישום; ובפועל, במקרה דנן הכפירה של הנאשמת במיוחס לה בכתב האישום וניהול ההליך בבית המשפט, לא היו לשווא, לנוכח הפער המשמעותי בין תוכן כתב האישום ובין תוכן הכרעת הדין; וביתר פירוט, כאמור, הנאשמת זוכתה מהעבירה של סחיטה באיומים ומהעבירה של קשירת קשר, והורשעה אך בעבירה של סיוע ללקיחת שוחד; כמו כן, כמפורט בהכרעת הדין (בעניינה של הנאשמת), המאשימה לא הוכיחה חלק מטובות ההנאה שיוחסו לנאשמת (ולנאשם) בכתב האישום.

עוד יצוין כי, בדומה לנאשם, אין גם לחובתה של הנאשמת עבר פלילי, אם כי, כאמור לעיל בפסקה 28 סיפא, בעבירות כלכליות אין ליתן משקל גבוה להיותו של נאשם נעדר עבר פלילי ולנסיבותיו האישיות.

39. כאמור, בנוסף לעונש המאסר שירוצה בעבודות שירות ולמאסר מותנה, יש מקום להטיל אף על הנאשמת קנס בסכום ממשי - למען לא ייצא חוטא נשכר; זאת, בשים לב לכך שכאמור הנאשמת סייעה לנאשם לקבל שוחד, בשווי כולל של כ-76,000 ₪, שמחלקו הניכר (סכום השיק בסך 30,000 ₪ ושווי החופשה חנים במרוקו) היא נהנתה בעצמה באופן ישיר, ואין חולק כי לא שילמה מס על כך.

עם זאת, בניגוד לעתירת המאשימה, בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן אין מקום לחייב (גם) את הנאשמת בתשלום פיצוי למאן דהוא.

סוף דבר

40. סוף דבר, החלטתי להטיל על הנאשמים את העונשים הכוללים הבאים:

נאשם 2

א. **5 חודשי מאסר בפועל** שירוצו **בעבודות שירות**; וזאת, בתנאים ובמקום אשר בחוות הדעת של הממונה על עבודות השירות;

ב. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום והתנאי הוא שלא יעבור עבירה של מרמה והפרת אמונים;

ג. 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום והתנאי הוא שלא יעבור עבירה של הטרדת עד;

ד. קנס בסך 50,000 ₪, שישולם תוך 120 ימים, או 100 ימי מאסר תמורתו.

נאשמת 3

א. **9 חודשי מאסר בפועל** שירוצו **בעבודות שירות**; וזאת, בתנאים ובמקום אשר בחוות הדעת של הממונה על עבודות השירות;

ב. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום והתנאי הוא שלא תעבור עבירה לפי סימן ה' לפרק ט' לחוק העונשין;

ג. קנס בסך 50,000 ₪ שישולם תוך 120 ימים, או 100 ימי מאסר תמורתו.

נאשם 2 יחל ריצוי עבודות השרות במועד שנקבע בחוות הדעת של הממונה על עבודות השרות, ולשם כך עליו להתייצב **ביום 25.5.21 עד השעה 08.00** במשרדי הממונה על עבודות השרות ברמלה.

נאשמת 3 תחל ריצוי עבודות השרות במועד שנקבע בחוות הדעת של הממונה על עבודות השרות, ולשם כך עליה להתייצב **ביום 15.6.21 עד השעה 08.00** במשרדי הממונה על עבודות השרות ברמלה.

עותק גזר הדין יועבר לממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור תוך 45 ימים מהיום

ניתן היום, ט' אייר תשפ"א, 21 אפריל 2021, במעמד הצדדים.

מרדכי לוי, שופט